

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

Evidenčné číslo: 101007/B/2022/36124048425783556

PERSPEKTÍVA VSTUPU POĽSKA DO EUROZÓNY

Bakalárska práca

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

PERSPEKTÍVA VSTUPU POĽSKA DO EUROZÓNY

Bakalárska práca

Študijný program: Financie, bankovníctvo a investovanie

Študijný odbor: Ekonomika a manažment

Školiace pracovisko: Katedra bankovníctva a medzinárodných financií

Vedúci záverečnej práce: Ing. Mário Zeman

Bratislava 2022

Ľudmila Galdunová

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracovala samostatne a že som uviedla všetku použitú literatúru.

Dátum:

.....

Eudmila Galdunová

Pod'akovanie:

Ďakujem vedúcemu mojej bakalárskej práce, **Ing. Márioovi Zemanovi**, za cenné rady, pripomienky, trpezlivosť a ochotný prístup a spoluprácu pri vypracovaní tejto práce.

ABSTRAKT

GALDUNOVÁ, Ľudmila: *Perspektíva vstupu Poľska do eurozóny*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Národohospodárska fakulta; Katedra bankovníctva a medzinárodných financií. – Vedúci záverečnej práce: Ing. Mário Zeman. – Bratislava: NHF EU, 2022, 53 s.

Cieľom práce je určiť na základe ekonomickej a politickej situácie pripravenosť Poľska vstúpiť do eurozóny. Ekonomickú situáciu vyhodnocujeme v kontexte sledovania konvergenčných kritérií a právneho hľadiska. Zároveň sledujeme politické nálady v krajine a postoje spoločnosti v otázke prijatia eura.

Práca pozostáva z troch kapitol. Obsahuje deväť grafov. Prvá kapitola sa venuje výhodám a nevýhodám menovej únie, súčasným menovým úniám, teórii optimálnej menovej oblasti, histórii Európskej únie a Hospodárskej menovej únie, konvergenčným kritériám a odborným názorom na vstup Poľska do eurozóny. Druhá kapitola určuje cieľ práce a metódy skúmania problému. Tretia kapitola je zameraná na hodnotenie jednotlivých výsledkov Poľska v oblasti konvergenčných kritérií a sledujeme aj právne hľadisko a dodatočné kritériá potrebné pre vstup krajiny do eurozóny. Zároveň sledujeme politickú situáciu a názory verejnosti v otázke prijatia eura v Poľsku.

Kľúčové slová: Poľsko, konvergenčné kritériá, prijatie eura, menová únia, eurozóna

ABSTRACT

GALDUNOVÁ, Ľudmila: *Prospects for Poland's entry into the euro area*. – University of Economics in Bratislava. Faculty of National Economy; Department of Banking and International Finance. – Thesis supervisor: Ing. Mário Zeman. – Bratislava: NHF EU, 2022, 53 s.

The aim of the work is to determine, on the basis of the economic and political situation, Poland's readiness to join the euro area. We evaluate the economic situation in the context of monitoring the convergence criteria and the legal point of view. At the same time, we are monitoring the political mood in the country and society's attitudes to the adoption of the euro.

The thesis consists of three chapters. It contains nine graphs. The first chapter deals with the advantages and disadvantages of monetary union, current monetary unions, the theory of the optimal monetary area, the history of the European Union and Economic Monetary Union, convergence criteria and expert opinions on Poland's entry into the euro area. The second chapter determines the goal of the work and methods of investigating the problem. The third chapter focuses on the assessment of Poland's individual performance in the area of convergence criteria, and we also monitor the legal aspects and additional criteria needed for the country's entry into the euro area. At the same time, we are following the political situation and public opinion on the adoption of the euro in Poland.

Keywords: Poland, convergence criteria, euro adoption, monetary union, euro area

O B S A H

Úvod	10
1 Súčasný stav riešenej problematiky.....	11
1.1 Menová únia.....	11
1.1.1 Výhody a nevýhody menovej únie.....	11
1.1.2 Súčasná menová únia	13
1.1.3 Teória optimálnej menovej oblasti.....	14
1.2 Európska únia.....	15
1.2.1 História Európskej únie a eurozóny	15
1.2.2 Ciele Európskej únie	19
1.3 Hospodárska a menová únia a vznik eurozóny	20
1.3.1 Konvergenčné kritériá.....	22
1.4 Odborné názory na vstup Poľska do eurozóny.....	27
2 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania.....	32
3 Výsledky práce a diskusia	33
3.1 Analýza kritérií pre vstup Poľska do eurozóny	33
3.1.1 Právne hľadisko.....	33
3.1.2 Kritérium cenovej stability.....	34
3.1.3 Kritérium udržateľných verejných financií	36
3.1.4 Kritérium výmenných kurzov	38
3.1.5 Kritérium dlhodobých úrokových sadzieb	39
3.1.6 Dodatočné faktory.....	39
3.2 Politické a sociálne postoje v Poľsku.....	40
3.2.1 Politické postoje	40
3.2.2 Sociálne postoje	41
3.3 Diskusia.....	44
Záver	46

Zoznam grafov

Graf 1 Porovnanie inflácie podľa HICP vo vybraných krajinách v % (y-o-y)	35
Graf 2 Porovnanie štátneho deficitu na HDP vo vybraných krajinách v %.....	37
Graf 3 Porovnanie štátneho dlhu k HDP vo vybraných krajinách v %.....	37
Graf 4 Výmenný kurz EUR/PLN	38
Graf 5 Kritérium dlhodobých úrokových sadzieb.....	39
Graf 6 Názory občanov na pripravenosť ich krajiny prijať euro	42
Graf 7 Názory občanov na obdobie potenciálneho prijatia eura.....	43
Graf 8 Názory občanov na dôsledky zavedenia eura v iných krajinách	43
Graf 9 Názory občanov na dôsledky zavedenia eura v ich krajine	44

Úvod

Európska únia a jej súčasť – eurozóna – je príkladom oblasti s veľmi vysokou medzinárodnou integráciou. Vznik eurozóny bol signálom zmeny pohľadu na medzinárodné financie. Zároveň jej vytvorenie bolo založené na teórii optimálnych menových oblastí. Prináša so sebou pozitívne ale aj negatívne dopady.

Krajiny, ktoré nie sú súčasťou eurozóny, no zaviazali sa do nej vstúpiť, sú povinné splniť tzv. konvergenčné kritériá. Ich úlohou je definovať ekonomické požiadavky, ktoré by krajiny aspirujúce na vstup do eurozóny mali spĺňať. Ich splnenie je dôležité pre ich vlastnú ochranu, ale aj ochranu ostatných ekonomík členských krajín.

V prípade Poľska bolo nadšenie z eura spočiatku na vysokej úrovni. Názory sa zmenili po finančnej kríze. Vďaka kríze boli odhalené mnohé nevýhody spoločnej meny – najmä rýchly prenos krízy do iných štátov. Poľsko preukázalo efektívny bankový dohľad a dokázalo, že si s krízou vedelo poradiť lepšie ako eurozóna.

V neposlednom rade o prijatí eura rozhodujú politici a občania danej krajiny. V Poľsku vládne medzi vládnymi stranami konsenzus v otázke prijatia, resp. neprijatia eura. Spoločnosť v súčasnosti vykazuje značnú nerozhodnosť.

Táto bakalárska práca sa zameriava na vyhodnotenie kritérií, ktoré určujú pripravenosť Poľska do eurozóny vstúpiť. Dôležitou súčasťou sú aj výsledky prieskumu spoločnosti, kde svoj názor k euru vyjadrili občania Poľska.

1 Súčasný stav riešenej problematiky

1.1 Menová únia

Menová únia predstavuje územie, ktorého základom je zjednotená menová politika a v ktorom je využívaná jednotná mena prípadne meny, ktoré sú dokonalými substitútmi. Keďže väčšina krajín disponuje svojou vlastnou menou, ktoré nie sú obzvlášť prepojené, menové únie prichádzajú príležitostne aj s úplne novou menou.¹ Dôležitou súčasťou akejkol'vek menovej únie je zafixovanie výmenných kurzov mien existujúcich v potenciálnej menovej únii. Sprievodným javom je taktiež vytvorenie jednej centrálnej banky.²

1.1.1 Výhody a nevýhody menovej únie

V rámci otázok ohľadom zavedenia menovej únie je najdôležitejšia tá, či zavedenie spoločnej meny prinesie obyvateľom tejto zóny viac výhod ako nevýhod.³ Nasledujúce výhody a nevýhody menovej únie budeme demonštrovať na Hospodárskej a menovej únii, konkrétne eurozóne.

Medzi hlavné výhody menovej únie môžeme zaradiť:

- i. **vytvorenie vnútorného trhu** a vďaka nemu transparentnosť nákladov pre tovary, služby či kapitál,
- ii. **stabilitu výmenného kurzu**, čo podporí obchod a taktiež umožní dosahovať úspory z rozsahu,
- iii. spoločná mena prináša aj **podporu cestovania** občanov únie,

¹ MASSON, P. R., PATTILLO, C.A. IV What Is a Monetary Union?. [elektronický zdroj]. In: *Monetary Union in West Africa (ECOWAS)*. 2001. online. 52 s. [cit. 2022-05-04]. ISBN: 9781589060142. Dostupné na internete:

<<https://www.elibrary.imf.org/view/books/084/04718-9781589060142-en/ch04.xml>>.

² PUETTER, U. Monetary union. [elektronický zdroj] In: *Encyclopedia Britannica*.. 2019. online. [cit. 2022-05-04]. Dostupné na internete:

<<https://www.britannica.com/topic/monetary-union>>.

³ DE GRAUWE, P. Costs and Benefits of a Monetary Union. [elektronický zdroj] In: *Tijdschrift voor Economie en Management*.. 1991. online. [cit. 2022-05-04]. Dostupné na internete:

<<https://core.ac.uk/download/pdf/6468364.pdf>>.

iv. menovú stabilitu s nízkou infláciou.⁴

Napriek očakávaniu, že spoločná mena prispeje k rastu HDP, situácia sa vyvinula inak. Witold Gadowski uvádza, že pri relatívne nízkej inflácii v rokoch 1999-2008 (2,9 % merané deflátorom HDP) priemerné nominálne percento rastu exportu 6,5% nebolo také vysoké, ako uvádzali prvotné predpoklady. Aj obchod v rámci eurozóny rástol paradoxne pomalšie ako obchod medzi krajinami eurozóny a krajinami mimo eurozóny.⁵ „Nenaplnilo sa ani očakávané zvýšenie tempa rastu HDP. Priemerné tempo rastu HDP v krajinách tvoriacich eurozónu od roku 1999 dosiahlo v rokoch 1990-1998 2,1 percenta a v rokoch 1999-2008 tiež 2,1 percenta.“⁶ Zavedenie eura je však najprínosnejšie pre menšie alebo menej rozvinuté ekonomiky. Príkladom môže byť ekonomika Slovenska. Slovensko vstúpilo do eurozóny 1. januára 2009, v čase, keď bol svet vo finančnej kríze. Po tom, čo kríza oslabila slovenskú korunu a nastali problémy aj na finančných trhoch, tento krok výrazne prispel ku zachovaniu úspor Slovákov a zmierneniu inflácie.⁷

Za nevýhody spoločnej meny sú považované:

- I. **jednorazové náklady na zavedenie eura**
- II. **strata nezávislej menovej politiky**
- III. **riziko vnímanej inflácie⁸**

Riziko predstavuje aj to, či sú ekonomiky zdieľajúce euro podobné z hľadiska hospodárskych cyklov. Túto hrozbu čiastočne eliminuje fakt, že krajiny sa pred prijatím eura zaväzujú ku cenovej stabilite či zdravým verejným financiám. Krajina sa musí

⁴ TUMPEL-GUGERELL, G. The euro – benefits and challenges: Speech by Gertrude Tumpel-Gugerell, Member of the Executive Board of the ECB Conference “Poland and the EURO” Warsaw, 26 November 2007. [elektronický zdroj]. In: *Speeches*. 2007. online. [cit. 2022-05-05]. Dostupné na internete: <<https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2007/html/sp071126.en.html>>

⁵ GADOMSKI, W. The pros and cons of the Eurozone. [elektronický zdroj]. In: *Financial Markets*. 2019. online. [cit. 2022-05-05]. Dostupné na internete: <<https://www.obserwatorfinansowy.pl/in-english/the-pros-and-cons-of-the-eurozone/>>.

⁶ Tamtiež

⁷ BUBTAEV, V. Aké sú výhody a nevýhody eura? Pozrime sa na príklad Slovenska. [elektronický zdroj]. In: *Komentáre a analýzy*. 2018. online. [cit. 2022-05-05]. Dostupné na internete: <<https://finweb.hnonline.sk/komentare-a-analyzy/1769722-ake-su-vyhody-a-nevyhody-eura-pozrime-sa-na-priklad-slovenska>>.

⁸ DĚDĚK, O. Náklady a výnosy. [elektronický zdroj]. In: *Výhody a rizika eura*. 2013. online. [cit. 2022-05-05]. Dostupné na internete: <<https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/vyhody-a-rizika-eura/naklady-a-rizika>>.

taktiež prispôbiť skutočnosti, že ekonomické problémy môžu byť špecifické pre tú ktorú krajinu a eurozóna nebude schopná adekvátne reagovať.⁹

1.1.2 Súčasné menové únie

I. **Zóna franku CFA** – predstavuje zónu pre 14 afrických krajín. Tie spadajú do dvoch menových únií:

- a. Západoafrická hospodárska a menová únia (ang. WAEMU) – založená v roku 1994, tvoria ju krajiny Benin, Burkina Faso, Guinea-Bissau, Pobrežie Slonoviny, Mali, Niger, Senegal a Togo.
- b. Stredoafrická hospodárska a menová únia (ang. CAEMC) – tvorená krajinami – Kamerun, Stredoafrická republika, Čad, Konžská republika, Rovníková Guinea a Gabon.

Spoločným znakom týchto krajín je mena – CFA frank. Tieto krajiny spája spoločná história, všetky boli totiž kolóniami Francúzska a francúzština je aj úradným jazykom. Výnimku tvoria Guinea-Bissau, ktorá bola kolóniou Portugalska a Rovníková Guinea, ktorá bola ovládaná Španielskom. Spoločná mena zlepšila postavenie týchto krajín na svetových trhoch vďaka zvýšeniu konkurencieschopnosti svojich tovarov, prevažne v poľnohospodárskom, ťažobnom či textilnom priemysle.¹⁰

II. **Východokaribská menová únia** – členmi tejto únie sú Anguilla, Antigua a Barbuda, Dominika, Grenada, Montserrat, Svätý Krištof a Nevis, Svätá Lucia, Svätý Vincent a Grenadíny. Tieto krajiny zdieľajú spoločnú menu východokaribský dolár. Všetky tieto ostrovné štáty sú zároveň súčasťou Organizácie východokaribských štátov (OECS) a majú spoločnú centrálnu banku, Východokaribskú centrálnu banku (ECCB). Členom OECS sú aj Britské panenské ostrovy, no členom ECCB už nie.¹¹

⁹ TUMPEL-GUGERELL, G. The euro – benefits and challenges: Speech by Gertrude Tumpel-Gugerell, Member of the Executive Board of the ECB Conference “Poland and the EURO” Warsaw, 26 November 2007. [elektronický zdroj]. In: *Speeches*. 2007. online. [cit. 2022-05-05]. Dostupné na internete: <<https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2007/html/sp071126.en.html>>

¹⁰ MEDZINÁRODNÝ MENOVÝ FOND. Background Information. [elektronický zdroj]. In: *The Fabric of Reform – An IMF Video*. 2000. online. [cit. 2022-05-06]. Dostupné na internete: <<https://www.imf.org/external/pubs/ft/fabric/backgrnd.htm>>.

¹¹ RANDALL, R. a spol. I Overview. [elektronický zdroj]. In: *The Eastern Caribbean Currency Union*. 2000. online. 1/65 s. [cit. 2022-05-06]. Medzinárodný menový fond. ISBN 9781557758941. Dostupné na internete: <<https://doi.org/10.5089/9781557758941.084>>.

III. Hospodárska a menová únia

1.1.3 Teória optimálnej menovej oblasti

Autorom tejto teórie je kanadský profesor Robert Mundell. Položil teoretické základy pre Európsku menovú úniu, bol zástancom eura a je považovaný za jeho krstného otca. Mundell svoju teóriu publikoval v roku 1961 pod názvom "*A Theory of Optimum Currency Areas*", kde sa zamýšľal, na základe akých kritérií by sa regióny sveta rozhodli pre spoločnú menu.

Svoju teóriu demonštroval na území Severnej Ameriky. Bol presvedčený, že za určitých okolností by západná Kanada a západ Spojených štátov mohli vytvoriť spoločnú menu, rovnako ako východ týchto krajín. Poukazoval na to, že meny by boli upravené tak, aby boli náležite prispôbované podmienkam západnej a východnej časti kontinentu. Mena, ktorá by nahradila americký dolár a kanadský dolár by sa riadila plávajúcim výmenným kurzom. Za výhody považoval zníženie transakčných nákladov zapríčinených existenciou rôznych mien či zisk na likvidite meny, ktorý by bol následkom rozšírenia oblasti transakcií. Nevýhodou by boli hrozby vyplývajúce z eliminácie výmenného kurzu medzi účastníkmi únie. Mohlo by dôjsť k rôznym šokom, ktoré by ovplyvňovali oblasti menovej únie asymetricky a ktoré by výmenný kurz nedokázal absorbovať. Napríklad, Západ by bol zameraný na výrobu tovaru A, Východ na výrobu tovaru B. Ak by sa zvýšil dopyt po tovare B, viedlo by to k nadbytočnej ponuke tovaru A zo Západu. Zároveň by stúpala cena tovaru B, čo by viedlo ku všeobecnému zvýšeniu cien na Východe a ceny na Západe by klesali. Ak by oba regióny používali rovnakú menu, centrálna banka by stále medzi dvoma problémami, čeliť inflácii na Východe a nezamestnanosti na Západe. Riešením by bolo v tomto prípade zabezpečiť mobilitu výrobných faktorov, teda práca a kapitál by sa presunuli zo Západu na Východ. Ak by však ku mobilite výrobných faktorov dôjsť nemohlo, práve zmena vo výmennom kurze by mohla zvrátiť tieto asymetrické šoky. Na to by však bolo nutné, aby ma každý z postihnutých regiónov vlastnú menu.

Analýza navrhuje množstvo kritérií, ktoré by mala menová únia spĺňať. Medzi najdôležitejšie patria eliminovanie rozsiahlych asymetrických šokov a mobilita výrobných faktorov. Ďalej je to zabezpečenie diverzifikácie exportu a stupeň otvorenosti ekonomiky. Kritici Mundellovej teórie poukazovali na to, že podľa týchto kritérií by

každý návrh na zjednotenie existujúcich štátov musel byť zamietnutý z dôvodu neoptimálnosti. Ako príklad uvádzali Európsku menovú úniu, ktorá podľa nich rovnako nespĺňala dané podmienky pre optimálnu menovú oblasť.¹²

1.2 Európska únia

1.2.1 História Európskej únie a eurozóny

Počiatky Európskej únie siahajú až do obdobia po druhej svetovej vojne. Po tom, čo sa predstavitelia šiestich európskych krajín (Francúzsko, Nemecko, Belgicko, Holandsko, Taliansko a Luxembursko) na čele s francúzskym ministrom zahraničných vecí Robertom Schumanom dohodli na spolupráci v oblasti oceliarskeho a uhoľného priemyslu, vzniklo v roku 1952 Európske spoločenstvo uhlia a ocele (ESUO). Po pozitívnych výsledkoch v týchto oblastiach sa partnerstvo týchto krajín rozšírilo aj na ďalšie odvetvia a na základe dvoch Rímskych zmlúv vzniká Európske hospodárske spoločenstvo (EHS) a Európske spoločenstvo pre atómovú energiu (Euratom).¹³

V šesťdesiatych rokoch sa krajiny EHS dohodli na bezcolnej zóne v rámci vzájomného obchodovania (1968) a taktiež na zabezpečení potravinovej dostatočnosti (1962). Neželaným dôsledkom však bol nadbytok výrobkov, preto je od konca 20. storočia jednou z priorít aj zníženie prebytkov a zvýšenie kvality. Toto obdobie sa vyznačuje aj rastúcim napätím medzi západnou a východnou Európou, čoho symbolom sa stal Berlínsky múr. Obavy vzbudzovalo najmä zbrojenie či hrozba jadrovej vojny.¹⁴ V roku 1965 bola podpísaná Zmluva o zlúčení, ktorá spojila ESUO, EHS a Euratom. Táto zmluva vstúpila do platnosti v roku 1967 a vďaka nej vznikla Rada (výkonný orgán) a Komisia (administratívny orgán).¹⁵

¹² SWOBODA, A. Mundell and the Theoretical Foundation for the European Monetary Union. [elektronický zdroj]. In: *VIEW & COMMENTARIES*. 1999. online. [cit. 2022-05-07]. Dostupné na internete:

<<https://www.imf.org/en/News/Articles/2015/09/28/04/54/vc121399>>.

¹³ EURÓPSKA ÚNIA. História Európskej únie 1945 - 1959. [elektronický zdroj]. In: *História EÚ*. online. [cit. 2022-03-20]. Dostupné na internete:

<https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/1945-59_sk>.

¹⁴ EURÓPSKA ÚNIA. História Európskej únie, roky 1960 – 1969. [elektronický zdroj]. In: *História EÚ*. online. [cit. 2022-03-20]. Dostupné na internete:

<https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/1960-69_sk>.

¹⁵ EURÓPSKY PARLAMENT. Zmluva o zlúčení. [elektronický zdroj]. In: *ER a Zmluvy*. online. [cit. 2022-03-20]. Dostupné na internete:

Na začiatku roka 1973 sa Európske spoločenstvá prvýkrát vo svojej histórii rozširujú, pribudli Dánsko, Írsko a Spojené kráľovstvo. Tie sa o svoj vstup do bývalých Európskych spoločenstiev usilovali ešte v rokoch 1961 a 1967, ich snahy však boli zablokované francúzskou opozíciou. Po zmene vlády vo Francúzsku sa pôvodný členovia Európskych spoločenstiev dohodli, že nových členov prijmú a začali sa rokovania. V tom čase sa rozhodovalo o vstupe aj v Nórsku, občania sa však v referende tesne priklonili k možnosti nevstúpiť do členstva.¹⁶

Osemdesiate roky priniesli pre Európu dôležité zmeny. 1. januára 1981 vstúpilo do Európskych spoločenstiev Grécko. O päť rokov neskôr sa pripojilo aj Španielsko a Portugalsko, čím sa počet členských krajín zvýšil na 12. Dňa 1. júla 1987 nadobúda účinnosť Jednotný európsky akt, ktorého hlavným cieľom je do šiestich rokov vybudovať jednotný vnútorný trh, t. j. oblasť voľného pohybu tovarov, služieb a ľudí. Taktiež sa rozšírili kompetencie Európskeho parlamentu. Toto desaťročie sa končí pádom Berlínskeho múra, znovuzjednotením Nemecka a otvorením hraníc medzi Východom a Západom.¹⁷

Deväťdesiate roky boli dekadou dvoch zmlúv, ktorými boli Maastrichtská zmluva a Amsterdamská zmluva. V holandskom Maastrichte bola 7. februára 1992 podpísaná Zmluva o Európskej únii. Považuje sa za významný míľnik pri vzniku Európskej únie. Stanovuje jasné pravidlá pre jednotnú menu a posilňuje bezpečnostnú a zahraničnú politiku EÚ. Od 1. januára 1994 začína platiť Dohoda o Európskom hospodárskom priestore (EHP), vzniká Európske združenie voľného obchodu (EVZO). V súčasnosti sa môžu osoby, tovary a služby presúvať v rámci krajín EÚ vrátane Islandu, Lichtenštajnska a Nórska. Výnimku tvorí Švajčiarsko ktoré síce nie je súčasťou EHP, participuje však na jednotnom trhu. Na začiatku roka 1995 sa EÚ opäť rozšírila, pribudlo Rakúsko, Fínsko a Švédsko.¹⁸ 14. júna 1985 bol podpísaný Dohovor, ktorým sa vykonáva Schengenská

< <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/sk/in-the-past/the-parliament-and-the-treaties/merger-treaty> >.

¹⁶ EURÓPSKY PARLAMENT. Ireland and Denmark in the EU: Fiftieth anniversary of accession. [elektronický zdroj]. In: *BRIEFING European Union History Series*. 2022. online. s.1.[cit. 2022-03-21]. Dostupné na internete:

<[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/698877/EPRS_BRI\(2022\)698877_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/698877/EPRS_BRI(2022)698877_EN.pdf).

¹⁷ EURÓPSKA ÚNIA. História Európskej únie 1980 - 1989. [elektronický zdroj]. In: *História EÚ*. online. [cit. 2022-03-21]. Dostupné na internete:

< https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/1980-89_sk >.

¹⁸ EURÓPSKA ÚNIA. História Európskej únie, roky 1990 - 1999. [elektronický zdroj]. In: *História EÚ*. online. [cit. 2022-03-22]. Dostupné na internete:

< https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/1990-99_sk >.

dohoda. V roku 1995 táto dohoda nadobúda účinnosť. „*Jeho cieľom je umožniť obyvateľom EÚ cestovať cez vnútorné hranice svojich členských krajín bez toho, aby boli skontrolovaní alebo sa museli preukazovať svojimi pasmi.*“¹⁹ Amsterdamská zmluva, ktorá bola podpísaná 2. októbra 1997 a platnosť nadobudla 1. mája 1999, modifikovala Zmluvu o Európskej únii. Rozšírila napríklad právomoci EÚ, došlo k posilneniu postavenia Európskeho parlamentu či zlepšeniu spolupráce medzi členskými štátmi, najmä v oblastiach ako hospodárska a menová únia alebo tretí pilier. Došlo taktiež ku simplifikovaniu v európskych zmluvách, odstránili sa z nich nepotrebné alebo zastarané nariadenia a ustanovenia.²⁰ 1. januára 1999 vzniká mena euro. „*V jedenástich krajinách sa zavádza euro len na účely obchodných a finančných transakcií. Bankovky a mince sa zavedú neskôr. Prvými krajinami eurozóny sa stávajú Belgicko, Fínsko, Francúzsko, Holandsko, Írsko, Luxembursko, Nemecko, Portugalsko, Rakúsko, Španielsko a Taliansko. Dánsko, Spojené kráľovstvo a Švédsko sa rozhodnú, že zatiaľ zostanú mimo.*“²¹

Nulté roky 20. storočia boli pre EÚ plné mimoriadnych udalostí. V roku 2001 bola podpísaná Zmluva z Nice. Hlavným dôvodom vzniku tejto zmluvy bola príprava na dovedy najväčšie rozširovanie EÚ. „*Konkrétne sa zmluvou zabezpečuje reforma inštitúcií EÚ tak, aby mohli efektívne fungovať v rozšírenej EÚ 27 členských krajín – toto bolo zámerom Amsterdamskej zmluvy, ktorý sa ale nepodarilo splniť.*“²³ V septembri toho istého roku sa odohrala séria teroristických útokov na Svetové obchodné centrum a budovu Pentagonu v USA. Tragédia si vyžiadala tisíce obetí a EÚ vyjadrila Spojeným štátom americkým svoju podporu. Na začiatku roku 2002 došlo k zavedeniu eurobankoviek a euromincí v 12 členských krajinách a euro sa v nich tak stalo zákonným platidlom. 1. mája 2004 došlo k rozšíreniu EÚ až o 10 krajín, konkrétne o Estónsko, Lotyšsko, Litvu, Poľsko, Slovensko, Česko, Maďarsko, Slovinsko, Maltu a Cyprus. Na

¹⁹ EURÓPSKA ÚNIA. Schengenský priestor a spolupráca [elektronický zdroj]. 2020. online. [cit. 2022-03-23]. Dostupné na internete:

< [>](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/sk/LSU/?uri=celex:42000A0922(02)).

²⁰ EURÓPSKY PARLAMENT. Maastrichtská a Amsterdamská zmluva. [elektronický zdroj]. In: *Informačné listy o Európskej únii: Európsky parlament*. online. [cit. 2022-03-26]. Dostupné na internete: < [>](https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sk/sheet/3/maastrichtska-a-amsterdamska-zmluva).

²¹ EURÓPSKA ÚNIA. História Európskej únie, roky 1990 - 1999. [elektronický zdroj]. In: *História EÚ*. online. [cit. 2022-03-26]. Dostupné na internete:

< [>](https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/1990-99_sk).

²² Bližšie sa zavedeniu eura a samotnej Hospodárskej a menovej únie venujeme v samostatnej kapitole.

²³ EURÓPSKA ÚNIA. ZHRNUTIE K DOKUMENTU: Zmluva z Nice. [elektronický zdroj]. 2018. online. [cit. 2022-03-30]. Dostupné na internete:

< [>](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/sk/LSU/?uri=celex:42000A0922(02)).

jar v roku 2005 nedošlo k ratifikovaniu Zmluvy o Ústave pre Európu. Namietalo Holandsko a Francúzsko. Začiatkom roka 2007 sa EÚ opäť rozšírila, členmi sa stali Rumunsko a Bulharsko. Na konci roka 2007 všetky členské štáty podpisujú Lisabonskú zmluvu. Táto zmluva istým spôsobom nahrádza predtým neratifikovanú Zmluvu o Ústave pre Európu. Týka sa tém ako bezpečnosť, efektívnosť a transparentnosť alebo čoraz viac naliehavých otázok v oblasti klimatických zmien alebo udržateľného rastu. Rok 2008 priniesol globálnu hospodársku krízu, ktorá započala v USA a preniesla sa na aj na európske banky.²⁴

Nasledujúce desaťročie začína nepriaznivo. Finančná kríza bola podľa Suchej²⁵ spôsobená kolapsom na hypotekárnom trhu. Uvádza, že hoci koniec finančnej krízy môžeme datovať medzi roky 2008-2009, jej samotné následky doviedli eurozónu do recesie, ktorá sa následne stala ďalšou fázou finančnej krízy v podobe dlhovej krízy. Príčiny dlhovej krízy sa však líšia od krajiny po krajinu. Najviac zasiahnutými krajinami boli Grécko, Portugalsko, Španielsko, Írsko a Cyprus. Kým v Španielsku a Írsko predstavoval problém najmä hypotekárny trh, v Grécku išlo o zlé hospodárenie so štátnymi financiami.²⁶ EÚ sa nakoniec dohodne na riešení situácie s ich deficitmi. Následne je zriadená banková únia, ktorej úlohou je zabezpečiť finančnú stabilitu v eurozóne, ale aj celej EÚ. 1. júla 2013 sa stáva 28. členom EÚ Chorvátsko. V novembri 2015 otriasli Európou početné teroristické útoky na metropoly ako Nice, Paríž, Brusel, Berlín či Barcelona a Londýn. V nadväznosti na tieto udalosti boli prijaté patričné opatrenia na potenciálne teroristické hrozby. V tom istom roku sa 195 krajín sveta dohodlo na potrebe znížiť dopady na globálnom otepľovaní. Dohoda je známa ako Parížska dohoda o zmene klímy. Koniec roka 2015 je poznačený utečeneckou krízou, kedy prišlo do Európy viac ako milión žiadateľov o azyl. Išlo predovšetkým o obyvateľov Sýrie. Nasledujúci rok priniesol historický moment. Vôbec prvá krajina v EÚ hlasovala v referende za vystúpenie z Európskej únie. Spojené kráľovstvo opúšťa Európsku úniu 31. januára 2020.²⁷

²⁴ EURÓPSKA ÚNIA. História Európskej únie 2000 - 2009. [elektronický zdroj]. In: *História EÚ*. online. [cit. 2022-03-30]. Dostupné na internete:

< https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/2000-09_sk>.

²⁵ SUCHÁ, Ž. Európska banková únia v podmienkach finančnej globalizácie. [elektronický zdroj]. In: *Současná Evropa*. 2013. online. s. 176 [cit. 2022-03-31]. Dostupné na internete:

< <https://wep.vse.cz/magno/sev/2013/mn2.php>>.

²⁶ Tamtiež, s.176

²⁷ EURÓPSKA ÚNIA. História Európskej únie 2010 - 2019. [elektronický zdroj]. In: *História EÚ*. online. [cit. 2022-03-31]. Dostupné na internete:

20. roky 21. storočia začali opäť krízou, tentoraz však nie ekonomickou. 24. januára 2020 bol v Európe, konkrétne Francúzsku, evidovaný prvý prípad nakazenia človeka novým typom koronavírusu. Následne prijala EÚ mnoho opatrení na zabránenie šírenia koronavírusu, napríklad bola obmedzená letecká doprava. Prvou pomocou EÚ bola bezprostredná dodávka ochranných prostriedkov Číne, odkiaľ sa vírus rozširoval ďalej. Európska komisia začala už v marci 2020 financovať spoločnosti, ktoré mali urýchliť vývoj vakcín proti koronavírusu. Pandémia naplno vypukla v Európe a najväčším ohniskom sa stalo Taliansko. V júli 2020 sa lídri európskych krajín dohodli na systematickej pomoci občanom v rámci nástroja Next Generation EU. Počas decembra 2020 bola podmiennečne schválená prvá bezpečná vakcína proti ochoreniu COVID-19. Vo februári 2022 už bolo plne zaočkovaných viac ako 80 % dospeléj populácie EÚ.²⁸ 24. februára 2022 spustila Ruská federácia inváziu na Ukrajinu. Ako reakciu na toto konanie zaviedla EÚ sankčné balíky na mnoho oblastí týkajúcich sa Ruska a Bieloruska. Naopak, Ukrajinu vyjadrila pomoc v podobe materiálnej, humanitárnej či politickej podpory.²⁹

1.2.2 Ciele Európskej únie

Ciele Európskej únie môžeme rozdeliť na 2 skupiny – tie, ktoré sa týkajú krajín v rámci EÚ a tie, ktoré sa týkajú vzťahov s krajinami mimo EÚ. Ciele EÚ sú uvedené v článku 2 Lisabonskej zmluvy. „*Cieľom Únie je presadzovať mier, svoje hodnoty a blaho svojich národov.*“³⁰ Ďalej môžeme spomenúť úmysel vytvárať vnútorný trh, zabezpečiť slobodu, bezpečnosť a spravodlivosť, podporovať vedecký pokrok, dosahovať udržateľný rozvoj, chrániť životné prostredie, boj proti trestnej činnosti, boj proti diskriminácii, zlepšovať sociálnu a hospodársku súdržnosť či rešpektovať kultúrne a jazykové rozdiely

< https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/2010-19_sk>.

²⁸ EURÓPSKA KOMISIA. Časový prehľad opatrení EÚ. [elektronický zdroj]. In: *Opatrenia v reakcii na koronavírus*. online. [cit. 2022-03-31]. Dostupné na internete:

< https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/coronavirus-response/timeline-eu-action_sk>.

²⁹ EURÓPSKA KOMISIA. Reakcia EÚ na inváziu Ruska na Ukrajinu. [elektronický zdroj]. In: *Politiky*. 2022. online. [cit. 2022-03-31]. Dostupné na internete:

< <https://www.consilium.europa.eu/sk/policies/eu-response-ukraine-invasion/>>.

³⁰ Ú. v. EÚ. LISABONSKÁ ZMLUVA, KTOROU SA MENÍ A DOPĽŇA ZMLUVA O EURÓPSKEJ ÚNII A ZMLUVA O ZALOŽENÍ EURÓPSKEHO SPOLOČENSTVA. 2007. Dostupné na internete:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2007.306.01.0001.01.SLK&toc=OJ%3AC%3A2007%3A306%3ATOC>.

jednotlivých členských krajín. Jedným z hlavných cieľov je vytvoriť hospodársku a menovú úniu, ktorej menou bude euro.³¹

1.3 Hospodárska a menová únia a vznik eurozóny

Myšlienka vytvoriť hospodársku a menovú úniu bola v roku 1988. Následne bol zriadený výbor, ktorý mal za cieľ navrhnúť etapy k jej dosiahnutiu. Výbor sa napokon v júni 1989 na čele s vtedajším predsedom Európskej komisie Jacquesom Delorsom dohodol na trojetapovom postupe, pričom prvá etapa by mala začať 1. júla 1990. V tento deň došlo aj k uvoľneniu všetkých obmedzení v pohybe kapitálu medzi členskými krajinami. Prvá etapa sa niesla v znamení určovania otázok a problémov, ktoré so sebou HMÚ mohlo niesť. Napokon bolo nutné pozmeniť aj právne predpisy, čo vyústilo do prijatia Zmluvy o Európskej únii.

Druhá etapa započala 1. januára 1994. Bol založený dočasný Európsky menový inštitút (EMI), ktorého úlohou bolo zlepšovať spoluprácu medzi centrálnymi bankami a pripravovať sa na zriadenie Európskeho systému centrálnych bánk (ESCB).³² Úlohou EMI bolo vytvoriť rámec na fungovania jednotnej menovej politiky v budúcej eurozóne, zabezpečovať zber štatistických dát eurozóny v oblasti finančných údajov, vytvoriť podmienky na realizáciu devízových operácií či postarať sa o integráciu meny euro do peňažného trhu alebo samotného návrhu eurobankoviek. Súčasťou úloh EMI bolo taktiež vytvoriť pravidlá pre fungovanie ESCB, kde boli spracované jednotné pravidlá v oblasti účtovníctva (potrebné na zostavenie konsolidovanej súvahy ESCB) alebo zavedené opatrenia v oblasti informačných a komunikačných systémov. *„Okrem toho EMI na príprave tretej etapy spolupracoval aj s inými orgánmi EÚ. V zmysle povinností stanovených v zmluve, resp. na požiadanie Európskej rady, najmä predkladal správy o: scenári prechodu na jednotnú menu; spolupráci eurozóny a ostatných členských štátov EÚ v oblasti menovej a kurzovej politiky; a plnení povinností členských štátov EÚ pri dosahovaní podmienok účasti v Hospodárskej a menovej únii (hospodárska a právna*

³¹ EURÓPSKA ÚNIA. Ciele a hodnoty. [elektronický zdroj]. In: *Zásady a hodnoty*. [cit. 2022-03-31]. Dostupné na internete:

<https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/principles-and-values/aims-and-values_sk>.

³² EURÓPSKA CENTRÁLNA BANKA. Hospodárska a menová únia (HMÚ). [elektronický zdroj]. In: *História*. online. [cit. 2022-04-02]. Dostupné na internete:

<<https://www.ecb.europa.eu/ecb/history/emu/html/index.sk.html>>.

konvergencia).“³³ Názov meny „euro“ bol schválený Európskou radou v decembri 1995. Ďalšou úlohou EMI bolo pripraviť a nastaviť menové kurzy medzi eurozónou a krajinami, ktoré euro neprijmú. V decembri 1996 Európska rada dostala od EMI správu, ktorá bola podkladom pre Uznesenie Európskej rady o zásadách a základných prvkoch nového mechanizmu výmenných kurzov ERM.³⁴ Na summite v Dubline bol v decembri 1996 prijatý Pakt stability a rastu. Ten predložil pravidlá pre rozpočtovú politiku a sú v ňom uvedené konvergenčné kritériá, ktoré musia potenciálne členské krajiny splniť, aby sa mohli podieľať na využívaní spoločnej meny.³⁵ Profesor Dědek ale uvádza, že už Maastrichtská zmluva dávala základy na to, aby sa hospodárska a menová únia dostala do svojej záverečnej tretej fázy. Podľa neho mohla menová únia vzniknúť už v roku 1997, kedy by aspoň polovica krajín EÚ splnila maastrichtské kritériá. Ďalší termín predstavoval začiatok roka 1999. Tentoraz boli podmienky iné. Menová únia mohla mať akýkoľvek počet členov, jedinou podmienkou bolo splniť požiadavky. V máji 1998 napokon 11 členských štátov – Belgicko, Španielsko, Nemecko, Francúzsko, Írsko, Taliansko, Fínsko, Luxembursko, Rakúsko, Holandsko a Portugalsko - splnilo podmienky a nadobudli právo zúčastniť sa tretej fázy HMÚ. Ostatní členovia mali rôzne dôvody, prečo sa nezapojili. Dánsko a Spojené kráľovstvo si vydobyli výnimku z povinnosti zaviesť jednotnú menu už pri Maastrichtskej zmluve. Švédsko sa nezapojilo kvôli odmietnutiu mechanizmu výmenných kurzov a Grécko v tom čase nespĺňalo konvergenčné kritériá.³⁶ 1. júna 1998 sa vlády jedenástich krajín dohodli na zriadení Výkonnej rady Európskej centrálnej banky (ECB). Tento krok znamenal založenie ECB a zároveň zánik EMI. ECB spolu s centrálnymi bankami jednotlivých krajín vytvorili Eurosystem.³⁷

³³ EURÓPSKA CENTRÁLNA BANKA. Prehľad prípravných prác EMI. [elektronický zdroj]. In: *Hospodárska a menová únia*. online. [cit. 2022-04-02]. Dostupné na internete: < <https://www.ecb.europa.eu/ecb/history/emu/html/emi.sk.html> >.

³⁴ EURÓPSKA CENTRÁLNA BANKA. Hospodárska a menová únia (HMÚ). [elektronický zdroj]. In: *História*. online. [cit. 2022-04-02]. Dostupné na internete: < <https://www.ecb.europa.eu/ecb/history/emu/html/index.sk.html> >.

³⁵ EURACTIV. Pakt stability a rastu. [elektronický zdroj]. In: *Policy Briefs*. 2004. online. [cit. 2022-04-03]. Dostupné na internete: < <https://euractiv.sk/section/ekonomika-a-euro/linksdossier/pakt-stability-a-rastu/> >.

³⁶ DĚDEK, O. Vznik eurozóny. [elektronický zdroj]. In: *Historie eura*. 2013. online. [cit. 2022-04-04]. Dostupné na internete: < <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro/historie-eura/vznik-eurozony> >.

³⁷ NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA. Hospodárska a menová únia. [elektronický zdroj]. In: *NBS v Eurosysteme*. 2020. online. [cit. 2022-04-04]. Dostupné na internete: < <https://www.nbs.sk/sk/o-narodnej-banke/nbs-v-eurosysteme/hospodarska-a-menova-unia> >.

Tretia fáza HMÚ začala 1. januára 1999. Pôvodne boli eurom nahradené iba bezhotovostné platobné styky v členských krajinách. Až o tri roky neskôr boli národné meny nahradené fyzickými eurobankovkami a euromincami. Na začiatku tretej fázy HMÚ bol zmenený aj kurzový mechanizmus ERM, nahradil ho ERM II. V súčasnosti má eurozóna 19 členov.³⁸ Najbližšie sa členom eurozóny stane Chorvátsko. Malo by sa tak stať 1. januára 2023. Chorvátsko prejde na začiatku januára dvojtyždňovým obdobím, počas ktorého sa bude v transakciách ešte akceptovať pôvodná mena, potom sa definitívne prejde na euro.³⁹

1.3.1 Konvergenčné kritériá

Zavedenie eura je dlhý a náročný proces. Na to, aby sa členom eurozóny stala nejaká krajina je potrebné, aby splnila určité kritériá. Tieto kritériá zabezpečujú pripravenosť členského štátu na zavedenie eura, aby jeho prípadné pristúpenie nepredstavovalo hrozbu pre neho samotného alebo pre ostatné štáty eurozóny. Samotné kritériá sú stanovené v Zmluve o fungovaní Európskej únie, konkrétne článok 140 Zmluvy o fungovaní Európskej únie a Protokol (č. 13) o kritériách konvergenzie. Podľa ods. 1 článku 140, musí Európska Komisia a ECB najmenej každé dva roky informovať Radu o tom, ako si počínajú pri plnení svojich záväzkov na dosiahnutie HMÚ členské štáty, pre ktoré platí výnimka. Táto správa sa nazýva Konvergenčná správa a je možné, aby bola vydaná aj skôr ako uplynie dvojročná doba a to v prípade, ak o vytvorenie správy požiada niektorý zo štátov, pre ktorý platí výnimka.

Konvergenčné kritériá sledujú štyri oblasti. Prvou oblasťou je **vývoj cien, resp. cenová stabilita**. V prvej zarážke ods. 1 článku 140 je uvedené: „dosiahnutie vysokého stupňa cenovej stability, ktorý vychádza z miery inflácie, ktorá sa približuje k miere inflácie najviac troch členských štátov, ktoré v cenovej stabilite dosahujú najlepšie výsledky“.⁴⁰ Na túto zarážku následne odkazuje článok 1 Protokolu č. 13 o kritériách konvergenzie kde je upresnené, že cenovú stabilitu a priemernú mieru inflácie nesmie

³⁸ Tamtiež

³⁹ PERIC, J. Chorvátsko sa z pandémie otriaslo rýchlejšie EÚ a od januára 2023 chce prijať euro. [elektronický zdroj]. In: *Blogy*. 2022. online. [cit. 2022-04-04]. Dostupné na internete: <<https://dennikn.sk/blog/2751626/chorvatsko-sa-z-pandemie-otriaslo-rychlejsie-vacsina-eu-a-od-januara-2023-chce-prijat-euro/>>.

⁴⁰ Ú. v. EÚ. Zmluva o fungovaní Európskej únie (konsolidované znenie). 2012. 63 s. Dostupné na internete: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/sk/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=EN>>.

členský štát prekračovať o 1,5% maximálne troch členských štátov, ktoré v tejto oblasti dosiahli najlepšie výsledky. Tieto hodnoty musí vykazovať v priebehu roka pred skúmaním. Ďalej sa uvádza, že inflácia je meraná prostredníctvom indexu spotrebiteľských cien. Tento index zohľadňuje aj rozdiely medzi jednotlivými štátmi.⁴¹

Ak je miera inflácie v priebehu roka pred skúmaním priemerná, miera inflácie sa vypočíta ako zmena aktuálneho priemeru harmonizovaného indexu spotrebiteľských cien za posledných 12 mesiacov v porovnaní s priemerom za predchádzajúcich 12 mesiacov. Porovnávacou hodnotou je miera inflácie troch krajín s najlepšimi výsledkami v oblasti cenovej stability. Táto miera sa učí ako nevážený aritmetický priemer miery inflácie v krajinách s najnižšou mierou inflácie avšak za predpokladu, že medzi nimi nie sú extrémne rozdiely. „Za extrémnu hodnotu sa považuje miera inflácie, ktorá je podstatne nižšia ako v ostatných členských štátoch v dôsledku nahromadenia faktorov špecifických pre danú krajinu.“⁴²

Toto kritérium bolo prijaté z viacerých dôvodov. Prvým boli obavy (najmä zo strany Nemecka), že v budúcnosti by mohla HMÚ čeliť vysokej inflácii. Krajiny s nízkou infláciou tak chceli chrániť pred politikou ECB, ktorá by mohla byť založená a prispôbená podmienkam krajín s vysokou infláciou. Cieľom tohto kritéria malo byť aj podpora hospodárskeho rastu či zníženie rizika sociálnych konfliktov.⁴³

Ďalším kritériom je **kritérium zdravých a udržateľných financií**, resp. sledovanie vývoja v rozpočtovej oblasti. V druhej zarážke článku 140 ods. 1 zmluvy sa vyžaduje: „udržanie stability stavu štátnych finančných prostriedkov, ktorý vychádza zo stavu štátneho rozpočtu, ktorý nevykazuje nadmerný deficit v zmysle článku 126 ods. 6“. Článok 2 Protokolu č. 13 o kritériách konvergenie nadväzuje na článok 140 ods. 1. druhej zarážky a dodáva, že toto kritérium: „znamená, že v čase vykazovania sa na

⁴¹ Tamtiež, s. 63

⁴² EURÓPSKA CENTRÁLNA BANKA. Konvergenčné kritériá. [elektronický zdroj]. In: Organizácia. online. [cit. 2022-04-05]. Dostupné na internete:

< <https://www.ecb.europa.eu/ecb/orga/escb/html/convergence-criteria.sk.html> >.

⁴³ BUKOWSKI, S.I. The Maastricht convergence criteria and economic growth in the EMU. elektronický zdroj]. online. s.6/20.[cit. 2022-05-08]. Dostupné na internete:

<https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/72707513/quad24-with-cover-page-v2.pdf?Expires=1651945894&Signature=FFd3MLM3fEP3Q0GUWQiiadC2XnMN658kJZZZjPSDRy~KVelaYifeENh9dTJwXh9Ia2lYU0hMDSZXE1ULrzGxSkY71bSJO6cFLOmirWoZ3s9riJENZwg2NHvIApIsg1tnHq26oXLI-Dq0J35CYpa1TTTtHE4cMuSHR-DsSF9w6Iz2zuQ3EQ-HHW7jldcxnXe7dij2RdWLsibc94clDdqbGmMhyfUr~bBrGdnrkbiliHNgRxF1eSIhuUfXWf8vNk~Hotm1PCqpW4fbGBcmCLPesbyHIreZd~eDx4HKvhGBuo6vRRjMadOJ0kVIyPmD-cFoQdv0DTBVFPkVEuuLEKh-gg__&Key-Pair-Id=APKAJLOHF5GGSLRBV4ZA>.

členský štát nevzťahuje rozhodnutie Rady podľa článku 126 ods. 6 uvedenej zmluvy o existencii nadmerného deficitu“.⁴⁴

Článok 126 určuje kroky, ktoré musí krajina spraviť, ak sa nachádza v nadmernom deficite. Podľa ods. 2 článku 126 Komisia sleduje rozpočtovú situáciu a štátny dlh, pričom dbá na dodržiavanie rozpočtovej disciplíny na základe dvoch kritérií:

I. „či pomer plánovaného alebo skutočného štátneho deficitu k hrubému domácejmu produktu neprekračuje referenčnú hodnotu“⁴⁵ (táto hodnota je uvedená v Protokole (č. 12) o postupe pri nadmernom deficite, kde podľa článku 1 táto hodnota predstavuje 3%).

Výnimku z tohto kritéria predstavujú prípady, „ak tento pomer podstatne klesol alebo ak sa neustále znižuje a dosahuje úroveň, ktorá sa približuje referenčnej hodnote, alebo ak prekročenie nad referenčnú hodnotu je len výnimočné či dočasné a zároveň je pomer blízky referenčnej hodnote“⁴⁶.

II. „či pomer štátneho dlhu k hrubému domácejmu produktu neprekračuje referenčnú hodnotu, okrem prípadov, keď sa tento pomer dostatočne znižuje a vyhovujúcim tempom sa približuje referenčnej hodnote“⁴⁷ (táto hodnota je uvedená v Protokole (č. 12) o postupe pri nadmernom deficite, kde podľa článku 1 táto hodnota predstavuje 60%).

Následne, ak členský štát nie je schopný plniť jednu alebo obe požiadavky, prípadne ak krajine hrozí riziko nadmerného deficitu, Komisia pripraví správu. Po tom, čo Komisia dospeje k záveru, že existuje hrozba nadmerného deficitu, svoje stanovisko zašle danému štátu a Rade ktorá zhodnotí, či sa jedná alebo nejedná o deficit. V prípade, ak sa nadmerný deficit vyskytuje, Rada prijme odporúčania Komisie a členskému štátu určí lehotu, do ktorej musí ukončiť daný stav. Ak štát neuskutoční potrebné kroky a odporúčania nesplní, Rada členský štát upozorní a môže od neho požadovať správy o riešeníach a výsledkoch. Pokiaľ dotknutý štát neuskutoční potrebné kroky, Rada má právo podľa odseku 11. použiť nasledujúce opatrenia, prípadne aj ich kombináciu:

⁴⁴ EURÓPSKA CENTRÁLNA BANKA. Konvergenčné kritériá. [elektronický zdroj]. In: *Organizácia*. online. [cit. 2022-05-07]. Dostupné na internete:

<<https://www.ecb.europa.eu/ecb/orga/escb/html/convergence-criteria.sk.html>>.

⁴⁵ Ú. v. EÚ. Zmluva o fungovaní Európskej únie (konsolidované znenie). 2012. s.54 Dostupné na internete: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/sk/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=EN>>.

⁴⁶ Tamtiež, s. 54

⁴⁷ Tamtiež, s. 54

- I. „vyžadovať, aby pred vydaním obligácií a cenných papierov daný členský štát uverejnil ďalšie informácie, ktoré určí Rada,“
- II. „vzvať Európsku investičnú banku, aby prehodnotila svoju úverovú politiku voči tomuto členskému štátu,“
- III. „žiadať, aby tento členský štát poskytol Únii bezúročný vklad v primeranej výške, kým sa podľa názoru Rady neupraví nadmerný deficit,“
- IV. „ukladať primerané pokuty.“⁴⁸

Toto kritérium vychádzalo z podobných daností ako kritérium cenovej stability. Krajiny mávali pred vstupom do HMÚ problémy s rozpočtovými deficitmi. Tie následne ovplyvňovali aj výšku súkromných výdavkov na spotrebu a investície, kvôli čomu bol často ekonomický rast utlmený. Prijatie tohto kritéria podnietilo krajiny k reformám v oblasti verejných financií v jednotlivých krajinách. Hodnoty 3% podielu deficitu na HDP a 60% štátneho dlhu na HDP však nie sú určené na základe empirického merania, sú dané svojvoľne a boli určené aj bez teoretického odôvodnenia. Podľa P. De Grauwe mohla byť v 90. rokoch priemerná hodnota podielu štátneho dlhu na HDP približne na úrovni 60%, preto bola uznaná ako referenčný index. Tieto hodnoty boli opäť prijaté na základe podnetu Nemecka. Cieľom bolo znemožniť zvyšovanie úrokových sadzieb v prípade rastu rozpočtových deficitov.⁴⁹

Tretím sledovaným kritériom je **kritérium výmenných kurzov**, resp. ich stabilita. V tretej zarážke ods. 1. článku 140 zmluvy je uvedené: „*sledovanie normálneho fluktuálneho rozpätia stanoveného mechanizmom výmenných kurzov Európskeho menového systému, minimálne počas dvoch rokov bez devalvácie voči euru*“. V Protokole (č. 13) o kritériách konvergencie článok 3 zmluvy je ďalej špecifikované, že: „*Kritérium účasti v mechanizme menových kurzov Európskeho menového systému, uvedené v článku 140 ods. 1 tretia zarážka uvedenej zmluvy, znamená, že členský štát dodržiaval normálne rozpätie, ako je stanovené mechanizmom menových kurzov Európskeho menového systému bez výrazného napätia minimálne dva predchádzajúce*

⁴⁸ Tamtiež, s. 55

⁴⁹ BUKOWSKI, S.I. The Maastricht convergence criteria and economic growth in the EMU. [elektronický zdroj]. online. s.7/20.[cit. 2022-05-08]. Dostupné na internete: <https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/72707513/quad24-with-cover-page-v2.pdf?Expires=1651945894&Signature=FFd3MLM3fEP3Q0GUWQiiadC2XnMN658kJZZZjPSDRy~KVelaYifeENh9dTJwXh9Ia2lYU0hMDSZXE1ULrzGxSkY71bSJO6cFLOmirWoZ3s9riJENZwg2NHvIApIsg1tnHq26oXLI-Dq0J35CYpa1TTTtHE4cMuSHR-DsSF9w6Iz2zuQ3EQ-HHW7jldcxnXe7dij2RdWLSibc94clDdqbGmMhyfUr~bBrGdnrbiliHNgrxF1eSIhuUfXWf8vNk~Hotm1PCqpW4fbGBcmCLPesbyHIreZd~eDx4HKvhGBuo6vRRjMadOJ0kVIyPmD-cFoQdvr0DTBVFPkVEuuLEKh-gg__&Key-Pair-Id=APKAJLOHF5GGSLRBV4ZA>.

roky pred preskúmaním. Osobitne v tomto období členský štát z vlastného podnetu nedevalvoval bilaterálny výmenný kurz svojej meny voči euru. “

V praxi to znamená, že ak chce krajina splniť toto kritérium, musí byť súčasťou mechanizmu výmenných kurzov (ERM II) a to najmenej dva roky. Cieľom je dokázať, že ekonomika krajiny je schopná vykazovať stabilitu a nie je náchylná k devalvácii svojej meny. Mena krajiny, ktorá vstúpi do ERM II, sa naväzuje na euro na úrovni centrálnej parity, ktorú predtým schválili členské štáty, ktoré už súčasťou ERM II sú spolu s ECB a Komisiou. Mena následne počas sledovaného obdobia na splnenie kritéria nemôže vyjsť z limitu 15% nad alebo pod dohodnutým výmenným kurzom.⁵⁰ Zásady, ktorými sa riadi stanovenie referenčných kurzov eura je v kompetencii Výboru pre operácie na trhu Európskeho systému centrálnych bánk. Ten dohliada na mnoho aspektov používania, plnenia či schvaľovania konania voči referenčným výmenným kurzom. ECB stanovuje výmenné kurzy denne o 14:15 hod. SEČ a zverejnené sú o 16:00 hod. SEČ. V súčasnosti sa referenčné výmenné kurzy stanovujú pre 32 mien.⁵¹

Posledným štvrtým kritériom je **kritérium dlhodobých úrokových sadzieb**. Vo štvrtej zarážke ods. 1. článku 140 zmluvy sa požaduje nasledovné: *„stálosť konvergencie dosiahnutej členskými štátmi, pre ktorý platí výnimka, a jeho účasti v mechanizme výmenných kurzov, ktorá sa odráža v dlhodobých úrovniach úrokovej miery“*. Článok 4 Protokolu (č. 13) o kritériách konvergencie to upresňuje: *„Kritérium konvergencie úrokových sadzieb, ako je uvedené v článku 140 ods. 1 štvrtej zarážke uvedenej zmluvy, znamená, že v priebehu jedného roka pred preskúmaním neprekročila priemerná dlhodobá nominálna úroková sadzba členského štátu viac ako o dve percentá úrokovú sadzbu tých troch štátov, ktoré v oblasti cenovej stability dosiahli najlepšie výsledky. Úrokové sadzby sa hodnotia na základe dlhodobých štátnych dlhopisov alebo porovnateľných cenných papierov, pričom sa prihliadne na rozdielne definície v jednotlivých členských štátoch.“*

Uvedená „priemerná dlhodobá nominálna úroková sadzba“ je vypočítaná ako aritmetický priemer sledovaných dvanástich mesiacov. „Úroková sadzba tých troch

⁵⁰ EURÓPSKA RADA-RADA EURÓPSKEJ ÚNIE. Podmienky pristúpenia k eurozóne: konvergenčné kritériá. [elektronický zdroj]. In: *Pristúpenie k eurozóne*. online. [cit. 2022-05-08]. Dostupné na internete: <<https://www.consilium.europa.eu/sk/policies/joining-the-euro-area/convergence-criteria/>>.

⁵¹ EURÓPSKA CENTRÁLNA BANKA. Rámec pre referenčné výmenné kurzy eura. [elektronický zdroj]. online. s. 1-2/7. [cit. 2022-05-08]. Dostupné na internete: <<https://www.ecb.europa.eu/stats/pdf/exchange/Frameworkfortheeuroforeignexchangerates.sk.pdf>>

štátov, ktoré v oblasti cenovej stability dosiahli najlepšie výsledky“ je základom pre výpočet referenčnej hodnoty. Táto úroková sadzba je neváženým aritmetickým priemerom dlhodobých úrokových sadzieb daných troch štátov.⁵²

Dané kritérium bolo presadzované kvôli presvedčeniu, že táto konkrétna sadzba je znakom udržateľnosti ekonomických výsledkov v rámci cenovej stability. Príkladom môže byť arbitráž na finančných trhoch, ktorej je možné sa vyhnúť v prípade zanedbateľných rozdielov medzi úrokovými sadzbami. Opäť bolo jeho hlavný zástancom Nemecko z dôvodu obáv, že pri nižšom úroku z ich štátnych dlhopisov by v porovnaní s ostatnými krajinami mali problém pri ich umiestnení na finančných trhoch.⁵³

1.4 Odborné názory na vstup Poľska do eurozóny

V roku 2012 sa v Poľsku rozprúdili debaty o prijatí eura. Spočiatku skeptickí poľskí politici zmenili svoje názory voči euru hlavne z dôvodu obáv, že by Poľsko bolo vytlačené na okraj Európskej únie v oblasti rozhodovacích procesov. Pôvodne bol vstup do eurozóny považovaný za v blízkej budúcnosti nepravdepodobný, hlavne kvôli dlhovej kríze z roku 2009, ktorá eurozónu značne poškodila. Prekážok, ktoré Poľsku bránili prijať euro v roku 2012 bolo niekoľko. Hlavnou bolo nesplnenie kritérií, najmä v oblasti deficitu a inflácie. Prekážkou bola aj nízka podpora obyvateľov v otázke prijatia eura, ktorá bola iba na úrovni 12%. Problémom bola tiež ústava, v ktorej bolo uvedené, že peniaze môže tlačiť iba centrálna banka. V neprospech hral aj fakt, že Poľsko nebolo súčasťou mechanizmu ERM II.⁵⁴ Vtedajší šéf poľského parlamentného výboru pre verejné financie Dariusz Rosati sa pre agentúru Reuters v otázke prijatia eura vyjadril

⁵² ⁵² EURÓPSKA CENTRÁLNA BANKA. Konvergenčné kritériá. [elektronický zdroj]. In: *Organizácia*. online. [cit. 2022-05-08]. Dostupné na internete:

< <https://www.ecb.europa.eu/ecb/orga/escb/html/convergence-criteria.sk.html> >.

⁵³ BUKOWSKI, S.I. The Maastricht convergence criteria and economic growth in the EMU. [elektronický zdroj]. online. s.6-7/20.[cit. 2022-05-08]. Dostupné na internete:

<https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/72707513/quad24-with-cover-page-v2.pdf?Expires=1651945894&Signature=FFd3MLM3fEP3Q0GUWQiiadC2XnMN658kJZZZjPSDRy~KVelaYifeENh9dTJwXh9Ia2lYU0hMDSZXE1ULrzGxSkY71bSJO6cFLOmirWoZ3s9riJENZwg2NHvIApIsg1tnHq26oXLI-Dq0J35CYpa1TTTtHE4cMuSHR-DsSF9w6Iz2zuQ3EQ-HHW7jldcxnXe7dij2RdWLSibc94clDdqbGmMhyfUr~bBrGdnrkbiIHNgRxF1eSIhuUfXWf8vNk~Hotm1PCqpW4fbGBcmCLPesbyHIreZd~eDx4HKvhGBuo6vRRjMadOJ0kVIyPmD-cFoQdvr0DTBVFPkVEuuLEKh-gg__&Key-Pair-Id=APKAJLOHF5GGSLRBV4ZA>.

⁵⁴ SLOWIKOWSKA, K. Analysis: Poland leans towards euro entry despite crisis. [elektronický zdroj]. In: *Emerging Markets*. 2012. online. [cit. 2022-05-09]. Dostupné na internete:

<<https://www.reuters.com/article/us-poland-euro-idUSBRE89N10P20121024>>.

nasledovne: „*Ak by som mal povedať, kedy by sa to mohlo stať, povedal by som roky 2016 – 2017, najmä keď sa teraz zdá, že eurozóna a globálna ekonomika sú na správnej ceste.*“⁵⁵ Politici z eurozóny vyjadrili podporu Poľsku v prípade, ak by prijali euro. Od roku 2007, kedy sa premiérom Poľska stal Donald Tusk, usiloval sa o prijatie eura. Jeho cieľom bolo, aby Poľsko prijalo euro už v roku 2012. Spomenutá dlhová kríza však tento plán zmarila.⁵⁶

Analýza pod záštitou *Pricetonskej univerzity* v USA z roku 2016 prichádza s rovnakými východiskami z predkrízového obdobia ako analýza z roku 2012. V roku 2016 sa však politické nálady oproti roku 2012 zmenili. V krajine dochádza k politickým stimulom, ktoré sú v rozpore voči tomu, čomu sa krajina zaviazala vstupom do EÚ, teda prijatím eura v budúcom nešpecifikovanom čase. Poľsko týmito stimulmi robí všetko preto, aby prijatie eura odkladali na ďalšie roky.⁵⁷

V Poľsku prevažujú politické faktory nad slabými ekonomickými argumentami v otázke prijatia eura. Krajina sa totiž necítila znevýhodnená tým, že by bola mimo eurozóny, práve naopak, fiškálny a finančný sektor je porovnateľný s eurozónou. Európski lídri ale opäť uvažovali nad hlbšou integráciou, čo by Poľsko dostalo znova na okraj rozhodovacích procesov.⁵⁸ „*Ak by Poľsko vstúpilo do eurozóny, jeho orgány by mohli byť účinnejším zástancam inštitucionálnych reforiem, vďaka ktorým by bola HMÚ vhodnejšia na riešenie krízových ekonomík. Takéto reformy zahŕňajú automatické stabilizátory, primerané celoeurópske rozpočty, mechanizmy fiškálnych transferov a hlbšiu bankovú integráciu. Bez týchto opatrení by sa však Poľsko pripojilo k projektu poznačenému hlbokou inštitucionálnou nestabilitou.*“⁵⁹

Analýza poukazuje na dva ekonomické dôvody, prečo Poľsko nemá záujem byť zatiaľ súčasťou eurozóny. Prvým je, že kým Poľsko má efektívnu fiškálnu politiku, eurozóna ju nemá. EMÚ nedokázala udržať verejné financie počas dlhovej krízy, tie boli pred krízou iba umelo poháňané vďaka bublinám aktív. Poľsko mohlo počas krízy implementovať opatrenia podporujúce proticyklickú fiškálnu politiku, zatiaľ čo sa politika HMÚ a jej riešenia zdali nedostatočné. Druhým dôvodom je, že Poľsko disponuje

⁵⁵ Tamtiež

⁵⁶ Tamtiež

⁵⁷ CARLSON, M. a spol. Should Poland Join the Euro? An Economic and Political Analysis. [elektronický zdroj]. Princeton University. 2016. online. s.14/40.[cit. 2022-05-09]. Dostupné na internete: <<https://spia.princeton.edu/sites/default/files/content/Should%20Poland%20Join%20the%20Euro.pdf> >.

⁵⁸ Tamtiež, s. 28

⁵⁹ Tamtiež, s. 28

účinným bankovým dohľadom a reguláciou a eurozóna nie. Problém predstavuje situácia okolo financovania kapitálových záruk bankovej únie. Môže nastať riziko, že Európa nenájde vhodné riešenia a mechanizmy na zabezpečenie fondu ochrany vkladov. Keďže Poľsko už svoj fond na poistenie vkladov má, prispievanie do európskeho systému ochrany vkladov by bolo duplicitné. Štát mal pred krízou silný bankový sektor vďaka obmedzeným rastom úverov. Po prijatí eura by Poľsku hrozila strata kontroly nad týmto sektorom kvôli pravidlám eurozóny o riadení kapitálu.⁶⁰

Štúdia poukazuje na to, že geopolitická situácia pre Poľsko nie je rozhodujúca. Bývalý poľský prezident a laureát Nobelovej ceny Lech Wałęsa sa v roku 2015 prihovril za prijatie eura s tým, že: „*toto je posledný krok k tomu, aby bola bezpečnosť Poľska úplná.*“⁶¹

Zaznamenaný bol aj pokles ochoty prijať euro zo strany verejnosti. V roku 2002 bolo za prijatie eura (odpovede určite alebo pravdepodobne) až 64% opýtaných. Odvtedy mala podpora prijatia eura klesajúcu tendenciu, pričom v roku 2014 bolo za prijatie iba 24% Poliakov (odpovede určite alebo pravdepodobne). Kým podpora eura u Poliakov klesá, podpora členstva v Európskej únii od začiatku 21. storočia rástla, pričom svoj vrchol zaznamenala v roku 2007 a udržiava stabilitu okolo 80%. V roku 2015 malo prijatie eura podporu vo všetkých vekových kategóriách v rozmedzí od 20% do 30%⁶²

Po zhodnotení daných okolností analýza dospela k záveru, že pre Poľsko by nebolo výhodné v dohľadnej dobe vstúpiť do eurozóny. Naopak, Poľsko zvládlo zo všetkých krajín Európskej únie krízu eura najlepšie, a naďalej by sa malo zameriavať na makroekonomickú politiku s podporou silných vlastných inštitúcií.⁶³

Tretia štúdia pochádza z poľského analytického centra *Polityka Insight* z roku 2019. Tá poukazuje na to, že Poľsko stále nie je členom mechanizmu ERM II, teda nespĺňa minimálne jednu z podmienok. V rámci rokov 2015-2018 krajina ostatné podmienky spĺňala, výnimkou bol rok 2018 a kritérium úrokových sadzieb, kedy cieľovou hodnotou bolo 3,2% a Poľsko ju prekročilo o 10 bazických bodov.⁶⁴

⁶⁰ Tamtiež, s. 29-30

⁶¹ Tamtiež, s. 30

⁶² Tamtiež, s. 31-32

⁶³ Tamtiež, s. 34

⁶⁴ CZERNIAK, A.-SMOLEŃSKA, A. Poland without the euro: A cost benefit analysis. [elektronický zdroj]. Polityka Insight. 2019. online. s.12/56.[cit. 2022-05-10]. Dostupné na internete: <https://cadmus.eui.eu/bitstream/handle/1814/65788/Polityka_Insight.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

Analýza tiež zdôrazňuje problematické právne hľadiská, najmä výhradné právo Národnej Banky Poľska (NBP) vydávať poľský zlotý. Ďalej spomína fakt, že NBP nedisponuje dostatočnou nezávislosťou, čo nie je v súlade s právnym rámcom eurozóny. Guvernér NBP totiž predkladá Rade ministrov a ministrom financií rámec menovej politiky, čo podľa Komisie dokazuje, že NBP nie je nezávislá inštitúcia.⁶⁵

Možnosť, že by Poľsko vstúpilo do eurozóny do roku 2030, považuje štúdia za vysoko nepravdepodobnú. Dôvodom je okrem vyššie spomenutých argumentov aj vysoký počet euroskeptikov medzi poslancami a ich množstvo by sa nemalo meniť ani vo voľbách v roku 2019, 2023 a 2027. Ich názory by mohlo zmeniť jedine výrazné zlepšenie ekonomického postavenia štátov eurozóny. Postoje občanov by ovplyvnil fakt, že by z dlhodobého odmietania eura pociťovali zvýšenie nákladov, prípadne iniciatíva na podporu finančného vzdelávania.⁶⁶

Dôsledky oneskoreného prijatia eura boli rozdelené do troch častí: merateľné, potenciálne a nemerateľné. Každá skupina obsahuje pozitívne a negatívne aspekty. Medzi negatívne merateľné dôsledky patria vyššie transakčné náklady vznikajúce pri výmene meny, vyššie úrokové sadzby pre súkromný sektor a vyššie náklady na obsluhu verejného dlhu. Pozitívom je, že v prípade neprijatia eura nevzniknú žiadne jednorazové náklady na výmenu eura. Medzi potenciálne negatívne dopady môžeme zaradiť pomalší rast exportu, domáceho dopytu alebo žiadny podiel na vyplácaní zisku ECB. V tejto oblasti je viac dôvodov k neprijatiu eura, napríklad nižšia pravdepodobnosť vzniku cenovej bubliny nehnuteľností, nižšia cenová hladina, menšia odchýlka výkyvov hospodárskeho cyklu alebo vyššia nákladová konkurencieschopnosť hospodárstva. Nemerateľných negatív neprijatia eura je tiež niekoľko. Môžeme sem zaradiť obmedzený vplyv pri rozhodovaní ohľadom politickej budúcnosti Európskej únie, náchylnosť na vznik kríz, nulový prístup ku finančným prostriedkom eurozóny alebo riziká vyplývajúce z úverov denominovaných v cudzej mene alebo indexových úverov. Naopak, pozitívami sú nezávislosť hospodárskej politiky a nižšia náchylnosť na krízy v eurozóne.⁶⁷

Záver analýzy potvrdzuje, že jednoznačnú odpoveď na prijatie alebo neprijatie eura neposkytuje. Výhody a nevýhody sú v tomto prípade porovnateľné, preto je potrebné zvážiť správne obdobie prijatia eura, aby tento unáhlený krok príliš nepribrzdil hospodársky rozvoj. Ak by Poľsko euro akceptovalo, impulz pre ďalší ekonomický

⁶⁵ Tamtiež, s. 11

⁶⁶ Tamtiež, s. 17

⁶⁷ Tamtiež, s. 5

rozvoj by bol s najväčšou pravdepodobnosťou malý. Výhody menovej únie síce rastú, pre Poľsko ale nebudú straty kvôli oneskoreniu prijatia meny príliš veľké. V konečnom dôsledku, aj súčasná verejná mienka hovorí proti prijatiu spoločnej meny, čo túto otázku posúva ďalej do neurčitej budúcnosti.⁶⁸

⁶⁸ Tamtiež, s. 49

2 Ciel' práce, metodika práce a metódy skúmania

Cieľom tejto bakalárskej práce je vyhodnotiť ne/splnenie kritérií potrebných na vstup Poľska do eurozóny. Súčasťou je aj vyhodnotenie súčasných politických a sociálnych nálad.

Predmetom skúmania boli:

- Konvergenčné kritériá a ich zhodnotenie
- Právne a dodatočné kritériá potrebné pre úspešnú konvergenciu
- Sledovanie politických a spoločenských postojov

Cez sledovanie a vyhodnotenie týchto veličín sa dostaneme k hlavnému cieľu bakalárskej práce.

Metódy vyhodnocovania výsledkov boli rôzne. Použili sme analýzu dát z rôznych inštitúcií. Údaje boli prevažne graficky spracované. Konvergenčné kritériá sme vyhodnocovali prevažne cez údaje získané z Eurostatu, Európskej centrálnej banky alebo Konvergenčných správ za posledných 8 rokov. V časti, kde sme sa venovali politicko-sociálnej sfére, sme použili údaje z Eurobarometra a renomovaných internetových denníkov.

3 Výsledky práce a diskusia

3.1 Analýza kritérií pre vstup Poľska do eurozóny

Za najdôležitejšie kritériá pre vstup krajiny do eurozóny je možné považovať tie konvergenčné. Bez ich splnenia nie je vstup do eurozóny možný. Existujú však aj ďalšie, napríklad právne hľadisko, ktoré môžu ovplyvniť pripojenie sa krajiny k eurozóne. Preto splnenie konvergenčných kritérií Poľskom a ďalšie aspekty rozoberieme jednotlivo.

3.1.1 Právne hľadisko

Konvergenčná správa z roku 2020 uvádza, že nedošlo k žiadnym opatreniam v rámci legislatívy, ktoré sa týkajú pripomienok uvedených v Konvergenčnej správe z roku 2018.⁶⁹ V rovnakému záveru dospela aj Konvergenčná správa z roku 2018 odvolávajúca sa na Správu z roku 2016.⁷⁰

Problémom v tejto oblasti je nezávislosť centrálnej banky (Narodowy Bank Polski – NBP), resp. členov jej rozhodovacích orgánov. Podľa Poľskej ústavy sa totiž nemusia zaväzovať k nezávislosti svojho rozhodovania, čo je v rozpore s článkom 130 Zmluvy o fungovaní Európskej únie.⁷¹ Rovnako Zákon o NBP v článku 23, ods. 1. a 2. dokazuje, že nezávislosť NBP nie je garantovaná. Vláda má právo rozhodovať o menovej politike Poľska.⁷² Okrem toho, existujú nezrovnalosti v oblasti prípadného odvolávania guvernéra alebo skutočnosti, že Najvyšší kontrolný úrad (Najwyższa Izba Kontroli (NIK)) má oprávnenie skúmať a posudzovať činnosť NBP. Tieto ustanovenia v Poľskej

⁶⁹ EURÓPSKA KOMISIA. Convergence Report 2020. [elektronický zdroj]. Brusel. 2020. online. 107/156 s. [cit. 2022-05-13]. ISBN: 978-92-76-16318-3. Dostupné na internete: <https://ec.europa.eu/info/publications/convergence-report-2020_sk>.

⁷⁰ EURÓPSKA KOMISIA. Convergence Report 2018. [elektronický zdroj]. Brusel. 2018. online. 103/148 s. [cit. 2022-05-13]. ISBN: 978-92-79-77459-1. Dostupné na internete: <https://ec.europa.eu/info/publications/convergence-report-2020_sk>.

⁷¹ EURÓPSKA KOMISIA. Convergence Report 2020. [elektronický zdroj]. Brusel. 2020. online. 107/156 s. [cit. 2022-05-13]. ISBN: 978-92-76-16318-3. Dostupné na internete: <https://ec.europa.eu/info/publications/convergence-report-2020_sk>.

⁷² NARODOWY BANK POLSKI. The Act on Narodowy Bank Polski of 29 August 1997. [elektronický zdroj]. 2020. online. s.9-10/27.[cit. 2022-05-13]. Dostupné na internete: <https://www.nbp.pl/en/aktyprawne/the_act_on_the_nbp.pdf>.

ústave je nutné upraviť tak, aby boli v súlade so všetkými náležitosťami a zmluvami ESCB/ECB.⁷³

Za problematický možno považovať aj článok 42 a článok 3 Zákona o NBP. Článok 42 ods. 3. a 4. umožňuje poskytnutie refinančných úverov aj bankám, ktoré sú v procese ozdravenia. Tento krok však ale môže skončiť platobnou neschopnosťou dotknutých bánk. Rovnako absentuje priamy odkaz na zákaz peňažného financovania. Riešením by mohla byť novelizácia Zákona o NBP.⁷⁴

3.1.2 *Kritérium cenovej stability*

Počas hodnotenia konvergenzie Poľska v rámci cenovej stability bola miera inflácie v roku 2018 pod referenčnou hodnotou. V roku 2020 sa referenčná hodnota vypočítala ako priemer 12-mesačných priemerných mier inflácie v krajinách s najnižšou infláciou – v Portugalsku, na Cypre a Taliansku. Táto hodnota dosiahla úroveň 1,8%. V marci 2020, kedy bola referenčná hodnota vyjadrená, dosahovala miera inflácie v Poľsku 2,8%. Poľsko v čase vydania Konvergenčnej správy 2020 nespĺňalo kritérium cenovej stability.⁷⁵ Do konca roka miera inflácie podľa očakávaní stúpila na hodnotu 3,8%.⁷⁶

Od roku 2018 do roku 2020 ovplyvňovalo mieru inflácie v Poľsku niekoľko faktorov. Celkový nárast inflácie bol spôsobený najmä výrazným rastom cien služieb a potravín. Problémom sa stal rastúci dopyt po domácich tovaroch a zároveň nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily. Tieto faktory viedli ku zvýšeniu miezd a následne aj inflácii. V rokoch 2017-2018 bola inflácia HICP v Poľsku nižšia ako priemer v eurozóne, následne bola vyššia.⁷⁷

⁷³ EURÓPSKA KOMISIA. Convergence Report 2020. [elektronický zdroj]. Brusel. 2020. online. 107-108/156 s. [cit. 2022-05-14]. ISBN: 978-92-76-16318-3. Dostupné na internete: <https://ec.europa.eu/info/publications/convergence-report-2020_sk>.

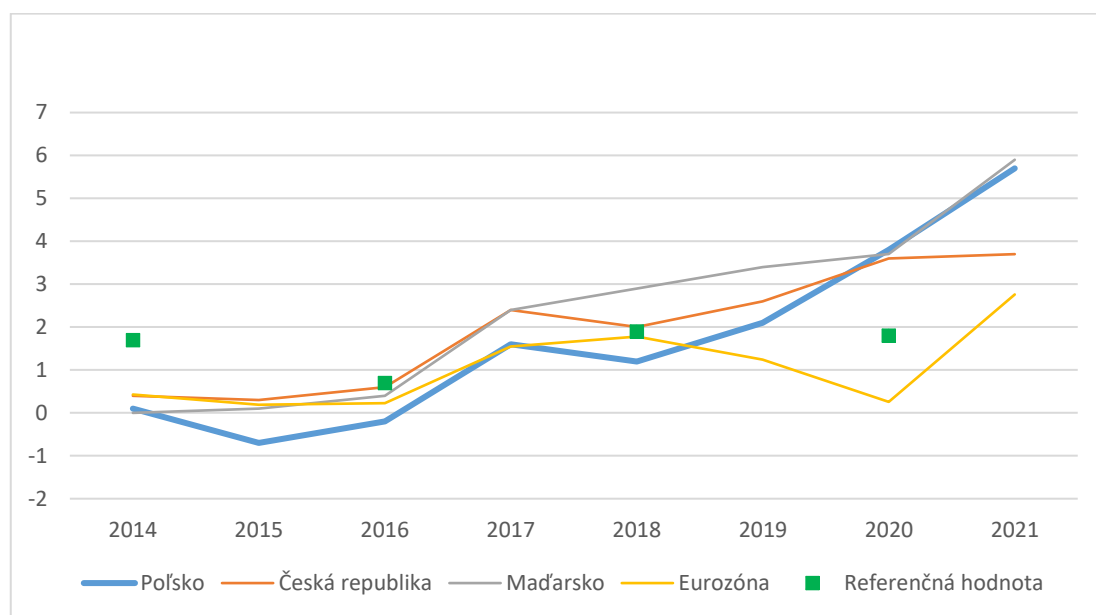
⁷⁴ Tamtiež, s. 108

⁷⁵ Tamtiež, s.109-110

⁷⁶ Eurostat

⁷⁷ EURÓPSKA KOMISIA. Convergence Report 2020. [elektronický zdroj]. Brusel. 2020. online. 109-110/156 s. [cit. 2022-05-14]. ISBN: 978-92-76-16318-3. Dostupné na internete: <https://ec.europa.eu/info/publications/convergence-report-2020_sk>.

Graf 1 Porovnanie inflácie podľa HICP vo vybraných krajinách v % (y-o-y)

Zdroj : Vlastné spracovanie KS 2020,2018,2016,2014, EUROSTAT

Rast HDP v roku 2018 dosiahol najvyššie hodnoty za posledných 10 rokov – 5,1%, následne sa v roku 2019 spomalil na 4,1%. Tieto skutočnosti boli spôsobené výbornou situáciou na trhu práce čoho následkom bola aj zvýšený domáci dopyt, dopomohli nízke úrokové sadzby a celková dôvera spotrebiteľov. Európska komisia na jar 2020 predpokladala pokles HDP o 4,3% v dôsledku zníženia vonkajšieho dopytu spôsobeného pandémie COVID-19. V roku 2021 sa očakávalo, že HDP vzrastie o 4,1% vďaka oživeniu spotreby domácností.⁷⁸ HDP v Poľsku napokon v roku 2020 medziročne kleslo o 2,2% a roku 2021 vzrástlo o 5,9%.⁷⁹

Zamestnanosť v roku 2019 dosahovala vôbec najvyššiu úroveň od začiatku meraní. Miera nezamestnanosti prirodzene klesala a taktiež dosiahla historické minimum na konci roka 2019 – 2,9%. Pandémia COVID-19 mala v roku 2020 výrazne ovplyvniť mieru nezamestnanosti, ktorá sa mala zvýšiť až na úroveň 7,5%.⁸⁰ Miera

⁷⁸ Tamtiež, s. 110

⁷⁹ EURÓPSKA KOMISIA. Economic forecast for Poland. [elektronický zdroj]. online. [cit. 2022-05-14]. Dostupné na internete:

<https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-performance-and-forecasts/economic-performance-country/poland/economic-forecast-poland_en>.

⁸⁰ EURÓPSKA KOMISIA. Convergence Report 2020. [elektronický zdroj]. Brusel. 2020. online. 109-110/156 s. [cit. 2022-05-14]. ISBN: 978-92-76-16318-3. Dostupné na internete:

<https://ec.europa.eu/info/publications/convergence-report-2020_sk>

nezamestnanosti napokon nestúpala tak dramaticky, v roku 2020 predstavovala 3,2% a v roku 2021 3,4%.⁸¹

3.1.3 *Kritérium udržateľných verejných financií*

Deficit verejných financií pokračoval v klesajúcom vývoji v rokoch 2014-2018. V roku 2018 predstavoval 0,2% na HDP, v roku 2019 už 0,7% na HDP. Zároveň dosiahli v rokoch 2018-2019 najvyššie hodnoty za desaťročie aj celkové vládne príjmy, až 41,3% HDP. Vhodné makroekonomické prostredie zabezpečilo pozitívny vývoj príjmov. Zároveň bol zaznamenaný aj vyšší výber nepriamych daní. Situácia bola dobrá aj na trhu práce, čo viedlo ku vyšším príjmom z daní z príjmov. V roku 2019 nastali zmeny v oblasti priamych daní, ktoré negatívne ovplyvnili vládne príjmy.

Rozpočet na rok 2020 bol prijatý 14.2.2020 a rátať s deficitom na úrovni 1,2% HDP. Všeobecne sa predpokladalo pokračovanie priaznivého vývoja. Výnimkou mali byť dopady v oblasti priamych daní. Zmeny nastali konkrétne v znížení sadzby dane z príjmov fyzických osôb z 18% na 17%, čo ovplyvnilo stranu príjmov. Na strane výdavkov bol vyvíjaný tlak na zvyšovanie sociálnych výdavkov. Pandémia COVID-19 zmenila štruktúru výdavkov aj príjmov. Medzi opatrenia patrili rôzne dotácie na podporu zamestnancov či rodičov, ktorí sa potrebovali postarať o svoje deti. Následkom týchto krokov Európska komisia zhoršila na jar 2020 svoje prognózy a predpokladaný štátny deficit Poľska určila na 9,5% HDP. V roku 2021 sa mal znížiť na 3,8% HDP.⁸² Referenčnú hodnotu deficitu 3% HDP by Poľsko v roku 2020 s najväčšou pravdepodobnosťou splnilo, ak by nedošlo k nepredvídateľným udalostiam v podobe pandémie. Pesimistický odhad Komisie sa napokon nenaplnil, Poľsko dosiahlo v roku 2020 deficit 6,9% HDP. V roku 2021 sa ho podarilo znížiť na 1,9%.⁸³ V nasledujúcom grafe môžeme vidieť porovnanie deficitu Poľska s vybranými krajinami:

⁸¹ EURÓPSKA KOMISIA. Economic forecast for Poland. [elektronický zdroj]. online. [cit. 2022-05-15]. Dostupné na internete:

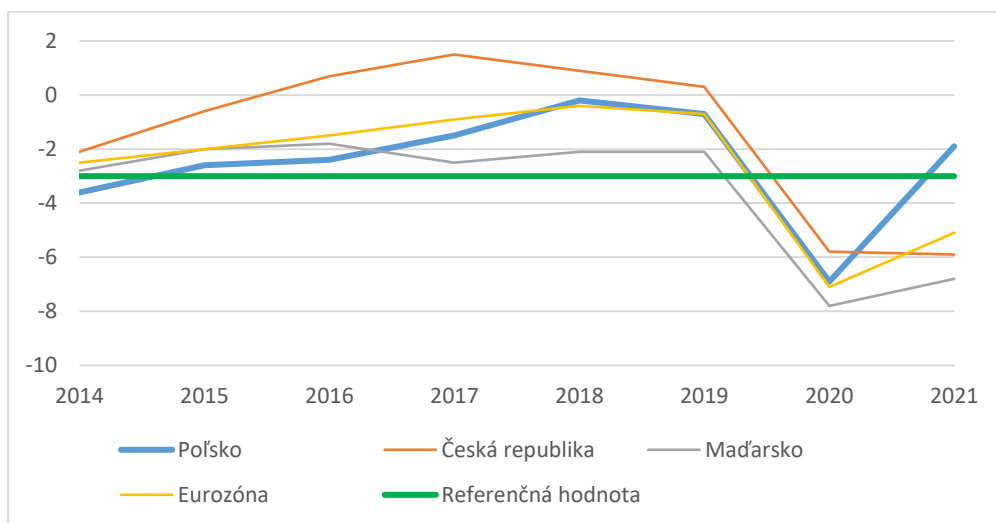
<https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-performance-and-forecasts/economic-performance-country/poland/economic-forecast-poland_en>.

⁸² EURÓPSKA KOMISIA. Convergence Report 2020. [elektronický zdroj]. Brusel. 2020. online. 112-114/156 s. [cit. 2022-05-15]. ISBN: 978-92-76-16318-3. Dostupné na internete:

<https://ec.europa.eu/info/publications/convergence-report-2020_sk>

⁸³ EUROSTAT

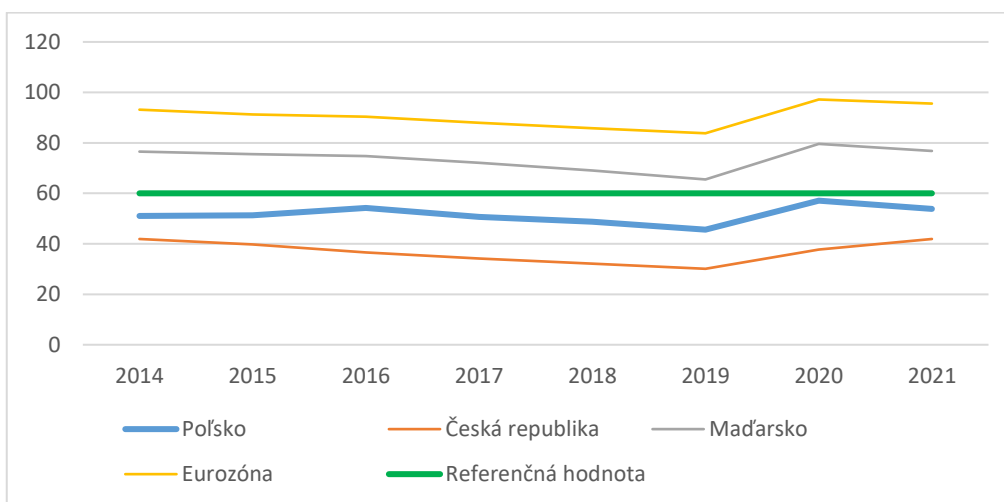
Graf 2 Porovnanie štátneho deficitu na HDP vo vybraných krajinách v %

Zdroj: EUROSTAT

Štátny dlh k HDP dosahoval optimálne hodnoty a znižoval sa pravidelne od roku 2016, kedy dosiahol hodnotu 54,2%, až po rok 2019, kedy dosiahol hodnotu 46%. Pokles dlhu možno pozorovať kvôli ekonomickému rastu a nízkemu celkovému deficitu. V roku 2021 Komisia predpokladala pomer štátneho dlhu k HDP na úrovni 58%.⁸⁴ V roku 2020 napokon pomer štátneho dlhu k HDP dosiahol úroveň 57,1% a v roku 2021 53,8%. Napriek pandémie COVID-19 a následným opatreniam sa Poľsku podarilo udržať štátny dlh pod referenčnou hodnotou.⁸⁵

Graf 3 Porovnanie štátneho dlhu k HDP vo vybraných krajinách v %

Zdroj: EUROSTAT

⁸⁴ EURÓPSKA KOMISIA. Convergence Report 2020. [elektronický zdroj]. Brusel, 2020. online. 114/156 s. [cit. 2022-05-15]. ISBN: 978-92-76-16318-3. Dostupné na internete:

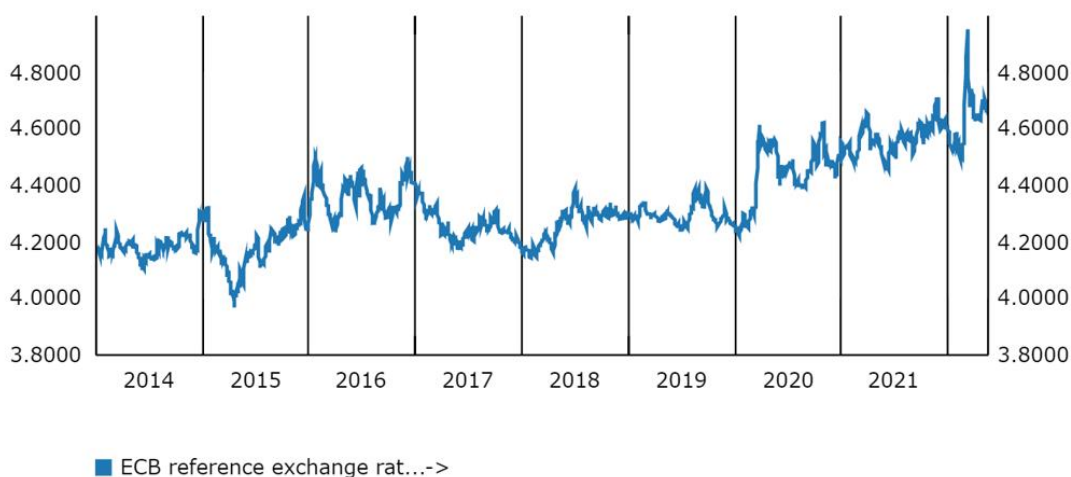
<https://ec.europa.eu/info/publications/convergence-report-2020_sk>

⁸⁵ EUROSTAT

3.1.4 Kritérium výmenných kurzov

Poľský zlotý sa nezúčastňuje výmenného mechanizmu ERM II. Byť súčasťou tohto systému aspoň 2 roky je základom pre splnenie tohto kritéria. Na základe tejto skutočnosti môžeme povedať, že Poľsko nespĺňa kritérium výmenných kurzov. Zlotý si udržiaval pomerne stabilnú cenu v rokoch 2018-2019, pričom sa obchodoval za približne 4,3 EUR/PLN.⁸⁶ Zmena nastala v marci 2020 po vypuknutí pandémie, kedy cena vyšplhala na 4,6 EUR/PLN. Invázia na Ukrajinu opäť zmenila cenu poľského voči euru, kedy jeho cena v marci 2022 presahovala 4,8 EUR/PLN.⁸⁷ V roku 2022 mal byť predpokladaný kurz zlotého na úrovni 4,59 EUR/PLN. V čase výpočtu tejto hodnoty ešte neboli zohľadnené následky vojny na Ukrajine, preto bude tento kurz pravdepodobne na konci roka 2022 výrazne odlišný.⁸⁸

Graf 4 Výmenný kurz EUR/PLN

Zdroj: ECB

⁸⁶ EURÓPSKA KOMISIA. Convergence Report 2020. [elektronický zdroj]. Brusel. 2020. online. 114-115/156 s. [cit. 2022-05-15]. ISBN: 978-92-76-16318-3. Dostupné na internete:

<https://ec.europa.eu/info/publications/convergence-report-2020_sk>

⁸⁷ EURÓPSKA CENTRÁLNA BANKA. Statistical Data Warehouse. Dostupné na internete:

<https://sdw.ecb.europa.eu/quickview.do;jsessionid=7BFA22B009B364628AE2701B2B89A616?SERIE_S_KEY=120.EXR.D.PLN.EUR.SP00.A&resetBtn+=Reset+Settings&start=&end=&trans=N>

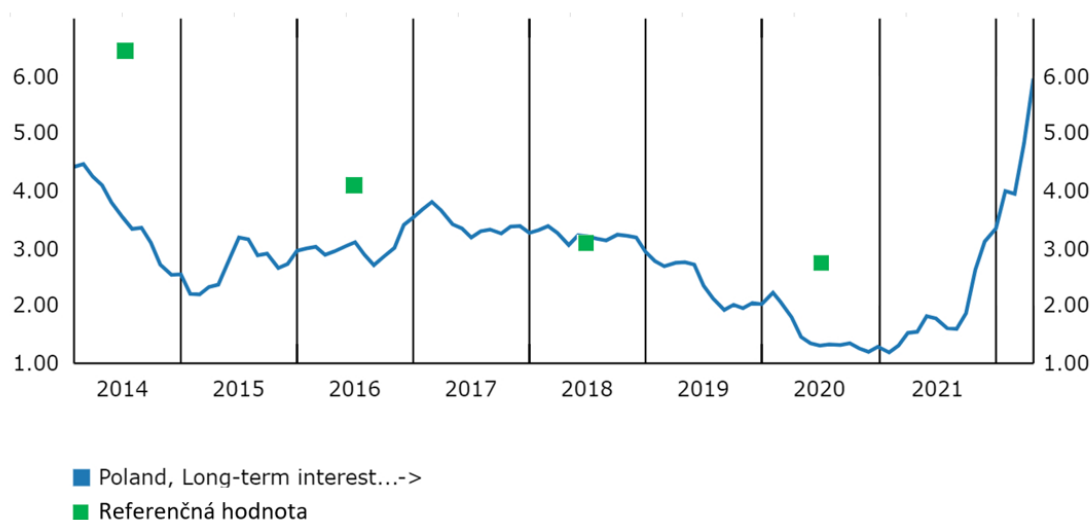
⁸⁸ EURÓPSKA KOMISIA. REPUBLIC OF POLAND: 2022/2023 NATIONAL REFORM PROGRAMME. [elektronický zdroj]. 2022. online. 7-8/112 s. [cit. 2022-05-17]. Dostupné na internete:

<https://ec.europa.eu/info/publications/convergence-report-2020_sk>

3.1.5 Kritérium dlhodobých úrokových sadzieb

„Dlhodobé úrokové sadzby v Poľsku používané na posúdenie konvergenencie odrážajú výnosy sekundárneho trhu z jediného referenčného štátneho dlhopisu so zostatkovou splatnosťou približne 9 rokov.“⁸⁹ V roku 2018 bola 12-mesačná priemerná dlhodobá úroková miera tesne nad referenčnou hodnotou. V marci 2020 bola referenčná hodnota stanovená na úroveň 2,9% vrátane dvoch pridaných percentuálnych bodov. Najnižšie dlhodobé úrokové miery boli namerané v Portugalsku, na Cypre a v Taliansku. V rovnakom čase dosahoval kľúčový priemer výnosu poľského benchmarkového dlhopisu hodnotu 2,2%. Z toho vyplýva, že Poľsko by kritérium dlhodobých úrokových sadzieb v marci 2020 splnilo.⁹⁰

Graf 5 Kritérium dlhodobých úrokových sadzieb

Zdroj: Vlastné spracovanie, KS 2020,2018,2016,2014, EUROSTAT

3.1.6 Dodatočné faktory

Pre vstup do eurozóny je nevyhnutné posudzovať aj iné faktory okrem tých konvergenčných a právnych. Majú za úlohu zabezpečiť bezproblémové integrovanie

⁸⁹ EURÓPSKA KOMISIA. Convergence Report 2020. [elektronický zdroj]. Brusel. 2020. online. 115 s. [cit. 2022-05-18]. ISBN: 978-92-76-16318-3. Dostupné na internete:

<https://ec.europa.eu/info/publications/convergence-report-2020_sk>

⁹⁰ Tamtiež, s. 115

medzi členské štáty eurozóny. Medzi tieto faktory môžeme zaradiť vývoj platobnej bilancie alebo integráciu trhu.

Vonkajšie saldo Poľska bolo v rokoch 2018-2019 kladné. Faktory ako vonkajšia konkurencieschopnosť Poľska alebo exportná výkonnosť sa taktiež zlepšili, no oproti minulým rokom spomalili. Hrubé národné úspory zostali stabilné. Predpovede Komisie z jari 2020 očakávali, že vonkajšie saldo bude predstavovať hodnotu 1,3% HDP A v roku 2021 1,7%.

Ekonomika Poľska je výborne prepojená s ekonomikou eurozóny. Otvorenosť obchodu predstavovala v roku 2019 55% HDP. Hlavnými obchodnými partnermi Poľska boli v roku 2019 Nemecko, Česko, Holandsko a Čína. V porovnaní z ostatnými členmi eurozóny sa v podnikateľských ukazovateľoch Poľsko pohybuje okolo priemeru.⁹¹

3.2 Politické a sociálne postoje v Poľsku

3.2.1 Politické postoje

V roku 2019 prebehli v Poľsku parlamentné voľby, ktoré s jasným náskokom vyhrala strana Právo a Spravodlivosť (poľ. Prawo i Sprawiedliwość).⁹² Už v roku 2013 táto strana na čele s Jarosławom Kaczyńskim ostro vystupovala proti prijatiu eura. Ako problém sa javí najmä získanie dvoj-tretinovej podpory v dolnej komore poľského parlamentu – Sejme- kde euro nemalo v tom čase príliš veľkú podporu. Naopak, vtedajší poľský premiér Donald Tusk bol jasným podporovateľom eura.⁹³ Kaczyński svoju predvolebnú kampaň v roku 2019 založil aj na myšlienke, že Poľsko neprijme euro dovtedy, kým sa jeho ekonomika nepriblíži ekonomike Nemecka.⁹⁴ Následne ale dodáva,

⁹¹ EURÓPSKA KOMISIA. Convergence Report 2020. [elektronický zdroj]. Brusel. 2020. online. 117-118 s. [cit. 2022-05-18]. ISBN: 978-92-76-16318-3. Dostupné na internete:

<https://ec.europa.eu/info/publications/convergence-report-2020_sk>

⁹² VASILKO, T. Nie liberálny, Poliaci chcú hlavne sociálny štát. Päť dôvodov, prečo populisti zasa vyhrali voľby. [elektronický zdroj]. 2019. online. [cit. 2022-05-19]. Dostupné na internete:

<<https://dennikn.sk/1616085/nie-liberalny-poliaci-chcu-hlavne-socialny-stat-pat-dovodov-preco-populisti-zasa-vyhrali-volby/?ref=list>>

⁹³ PUHL, J. Poland's Battle Over Embracing the Euro.. [elektronický zdroj]. 2013. online. [cit. 2022-05-19]. Dostupné na internete:

<<https://www.spiegel.de/international/europe/parties-in-poland-battle-over-whether-to-introduce-euro-a-881739.html>>.

⁹⁴ REUTERS. Poland's Kaczynski says 'no' to the euro as part of election campaign. [elektronický zdroj]. 2019. online. [cit. 2022-05-19]. Dostupné na internete:

že: *"euro raz prijmeme, pretože sme sa zaviazali urobiť to a sme a budeme v Európskej únii, ale prijmeme ho, keď to bude v našom záujme."*⁹⁵ V neprospech eura sa vyjadril v roku 2019 vtedajší a zároveň aj súčasný poľský premiér Mateusz Morawiecki. Uviedol, že pre Poľsko nie je prioritou v dohľadnej dobe prijať euro a vyjadril kritiku, že ekonomiky krajín, ktoré euro prijali sa dostatočne nerozvíjali či dokonca degradovali.⁹⁶ Rovnaký postoj má aj poľský prezident Andrzej Duda, ktorý sa už počas prezidentskej kampane v roku 2015 snažil presvedčiť Poliakov, že prijatie eura by znamenalo dramatické zvýšenie cien.⁹⁷ Súčasná najväčšia poľská opozičná strana Občianska platforma (poľ. Platforma Obywatelska), ktorej predsedom je Donald Tusk, je naopak v otázke prijatia stále veľmi konzistentná a považuje prijatie eura v Poľsku za pozitívny krok.⁹⁸

3.2.2 Sociálne postoje

Na sledovanie postojov obyvateľov krajín, ktoré ešte nie sú v eurozóne, v otázke eura slúži každoročný prieskum Flash Eurobarometer. Výsledky budeme interpretovať z prieskumu Flash Eurobarometer 492, ktorý bol publikovaný v júli 2021. Prieskum je už 23. v rade a tieto názory sa sledujú od roku 2004. Zameriaval sa na otázky ohľadom pocitov občanov voči euru, jeho prijatia či vnímania dôsledkov, ktoré by jeho potenciálne prijatie prinieslo. Prieskum prebiehal od 20. mája do 27. mája 2021 telefonicky v siedmich krajinách EÚ, zúčastnilo sa ho 7058 osôb vo veku 15+.⁹⁹

<<https://www.reuters.com/article/us-poland-euro-idUSKCN1RP09H>>.

⁹⁵ Tamtiež

⁹⁶ RZECZPOSPOLITA. Mateusz Morawiecki: Polsce nie oplaca się przyjmować euro. . [elektronický zdroj]. 2019. online. [cit. 2022-05-19]. Dostupné na internete:

<<https://www.rp.pl/polityka/art9381391-mateusz-morawiecki-polsce-nie-oplaca-sie-przyjmowac-euro>>.

⁹⁷ CHABASIŃSKI, R. Koszyk Dudy miał pokazać, że wejście do strefy euro jest dla Polski nieopłacalne. Dziś pokazuje tylko wzrost cen w naszym kraju. [elektronický zdroj]. 2021. online. [cit. 2022-05-19]. Dostupné na internete:

<<https://bezprawnik.pl/koszyk-dudy/>>.

⁹⁸ POLSATNEWS. "Wprowadzenie Polski do strefy euro to katastrofalny pomysł". [elektronický zdroj]. 2019. online. [cit. 2022-05-19]. Dostupné na internete:

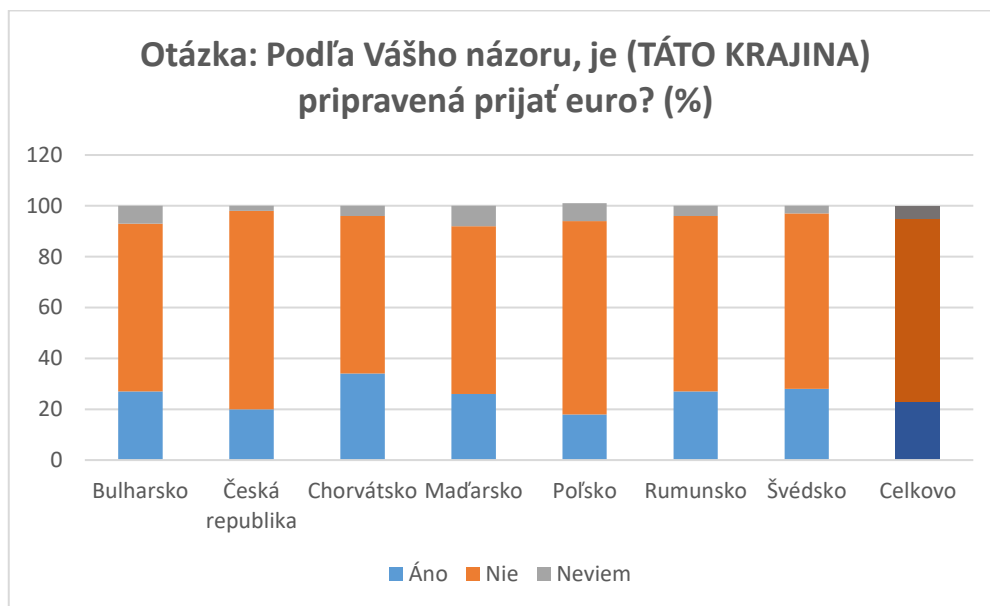
<<https://www.polsatnews.pl/wiadomosc/2019-04-14/wprowadzenie-polski-do-strefy-euro-to-katastrofalny-pomysl/>>.

⁹⁹ EURÓPSKA KOMISIA. Flash Eurobarometer 492 Report: Introduction of the euro in the Member States that have not yet adopted the common currency. [elektronický zdroj]. 2021. online. 58/74 s. [cit. 2022-05-20]. Dostupné na internete:

<<https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2284>>.

Na otázku: „Podľa Vášho názoru, je (VÁŠA KRAJINA) pripravená prijať euro?“ odpovedalo z 1005 respondentov z Poľskej republiky odpovedalo až 76% „nie“. Kladne sa vyjadrilo iba 18% a odpoveď „neviem“ uviedlo 7% opýtaných. Poľskí občania uviedli najmenší počet kladných odpovedí, naopak, Chorváti odpovedali na otázku kladne v 34% odpovedí. V odpovedi „nie“ predbehli Poliakov iba Česi, ktorí sa negatívne vyjadrili v 78% odpovedí, Poliaci v 76% odpovedí.

Graf 6 Názory občanov na pripravenosť ich krajiny prijať euro

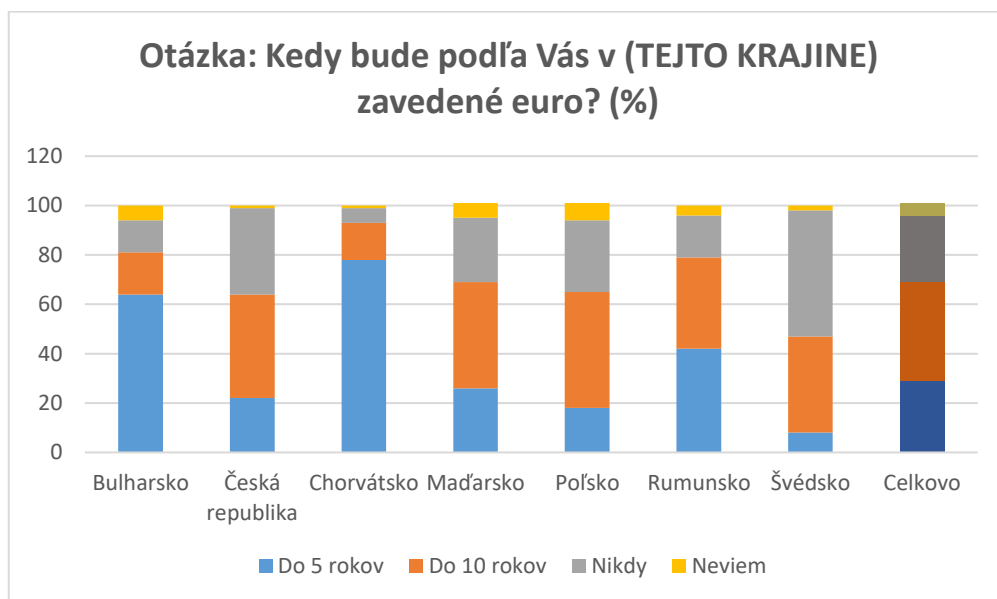

Zdroj: Vlastné spracovanie, EUROBAROMETER

Otázka: „Kedy bude podľa vás v (TEJTO KRAJINE) zavedené euro?“ priniesla značné rozdiely v odpovediach jednotlivých krajín. Zatiaľ čo v Chorvátsku očakávali prijatie eura do 5 rokov až v 78% odpovedí, vo Švédsku takýto krok predpokladalo iba 8% opýtaných. Poliaci očakávali prijatie eura do 5 rokov iba v 17% odpovedí, do 10 rokov to už bolo 47% opýtaných. Odpoveď „nikdy“ uviedlo až 29% respondentov a odpoveď „neviem“ 7%. Najväčšími euroskeptikmi v tejto otázke ostávajú Švédi, ktorí uviedli odpoveď „nikdy“ až v 51%. (Graf 7)

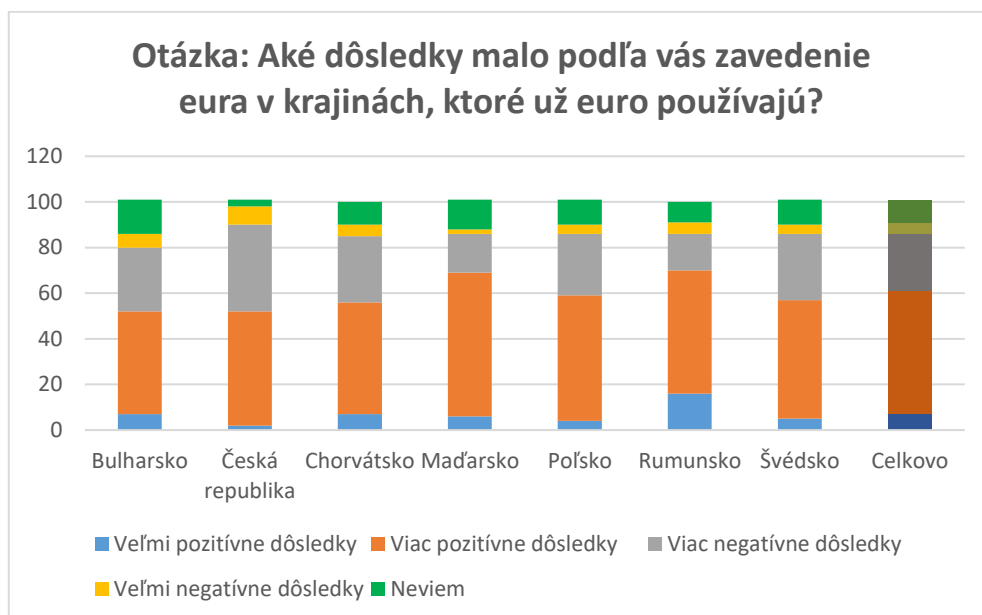
Na otázku: „Aké dôsledky malo podľa vás zavedenie eura v krajinách, ktoré už euro používajú?“ odpovedalo „viac pozitívne dôsledky“ najviac opýtaných z celkového počtu a to až 54%. Obyvatelia všetkých krajín vnímali prijatie eura v iných krajinách viac pozitívne ako negatívne (odpovede „veľmi pozitívne dôsledky“ a „viac pozitívne dôsledky“). (Graf 8)

Graf 7 Názory občanov na obdobie potenciálneho prijatia eura

Zdroj: Vlastné spracovanie, EUROBAROMETER

Graf 8 Názory občanov na dôsledky zavedenia eura v iných krajinách

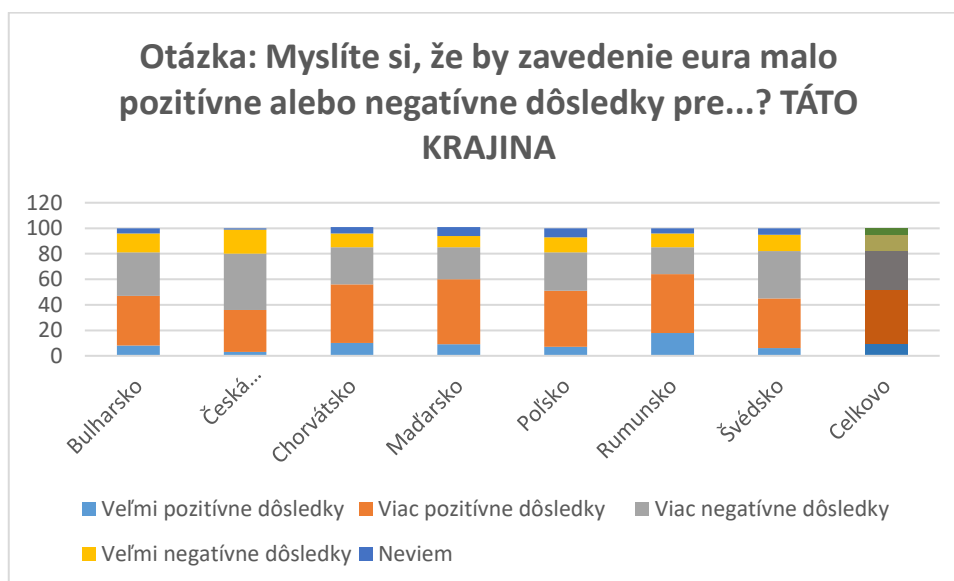

Zdroj: Vlastné spracovanie, EUROBAROMETER

Na otázku: „Myslíte si, že by zavedenie eura malo pozitívne alebo negatívne dôsledky pre...? **TÁTO KRAJINA**“ najkritickejšie odpovedali obyvatelia Českej republiky. Až 63% opýtaných uviedlo odpovede „viac negatívne dôsledky“ a „veľmi

negatívne dôsledky“. Poliaci v 51% odpovedí viedli, že by prijatie eura malo veľmi alebo viac pozitívne dopady na ich krajinu.

Graf 9 Názory občanov na dôsledky zavedenia eura v ich krajine

Zdroj: Vlastné spracovanie, EUROBAROMETER

3.3 Diskusia

Poľsko je súčasťou Európskej únie od roku 2004. Spoločne do EÚ vstúpilo so Slovenskom, Českou republikou, Maďarskom, Estónskom, Lotyšskom, Litvou, Slovinskom, Maltou a Cyprom. Týmto krokom sa zaviazali aj k členstvu v Hospodárskej a menovej únii, ktorého tretou a zároveň poslednou etapou je prijatie spoločnej meny – eura. Dosiahnutie tejto etapy nie je nikde časovo ohraničené, podmienkou je iba jej dosiahnutie v bližšie nešpecifikovanej budúcnosti.

Dosiahnuť poslednú etapu sa ponáhľali najmä krajiny s menšími ekonomikami, ktoré v eure videli hlavne nástroj proti rôznym rizikám. Poľsko vyčkávalo a sledovalo situáciu v ostatných krajinách, ktoré euro prijali nedávno. V čase vstupu Poľska do EÚ malo euro relatívne vysoké percento podpory. Názory sa však zmenili po hypotekárnej a následne dlhovej kríze, ktoré eurom otriasli. Poliaci začali byť voči prijatiu eura čoraz viac skeptickí, podpora členstva v EÚ bola ale stále vysoká. Môže to svedčiť o vypočítavosti Poľska, ktoré sa síce zaviazalo euro prijať, no rozhodne sa do tohto kroku nehrnie, ostatné výhody EÚ ale vďačne využíva.

Rovnako Poľsko príliš nedbá na dodržiavanie konvergenčných kritérií. Ich čiastočné dodržiavanie robí skôr na udržanie vlastnej stabilnej ekonomiky ako kvôli cieľu čím skôr euro prijať. Problémom je absencia v ERM II, kvôli čomu už nie je splnené kritérium výmenných kurzov. V čase vydania Konvergenčnej správy 2020 by Poľsko splnilo iba 2 konvergenčné kritériá, kritérium dlhodobých úrokových sadzieb a kritérium udržateľných verejných financií.

Úlohu zohráva aj právne prostredie. Na splnenie konkrétnych podmienok prijatia eura by bolo nutné zmeniť, prípadne upraviť vybrané zákonné ustanovenia.

Marec 2020 však s pandémiou COVID-19 priniesol udalosti, ktoré opäť zatriasli nie len Európskou úniou, ale celým svetom. Následkom protipandemických opatrení sa zmenili všetky očakávania ohľadom ekonomických ukazovateľov. Február 2022 predstavil pre Európu a svet novú situáciu, s ktorou sa vyrovnávajú ekonomiky všetkých štátov ťažko. Obzvlášť dopady vojny na Ukrajinu bude znášať ťažko Poľsko, ktoré prijalo spomedzi všetkých krajín najviac ukrajinských utečencov. Poľsko sa aj pravdepodobne aj kvôli týmto udalostiam nebude do eurozóny hrnúť a bude sa snažiť s hospodárskymi problémami vyrovnať inak. V prípade súčasných snáh Poľska prijať euro by tento krok mohol viesť v tejto nestabilnej situácii k ešte väčšej destabilizácii ekonomiky.

Ani politické názory v Poľsku neznejú v prospech eura. Antikampaň vládnucej strany Právo a spravodlivosť mohla čiastočne ovplyvniť aj názory voličov. Premiér aj prezident majú rovnako odmietavé postoje voči euru.

Postoje obyvateľov v roku 2021 preukázali zmiešané postoje. Väčšina ľudí síce očakáva prijatie eura do 10 rokov, viac ako tri-štvrtina si ale myslí, že ich krajina na prijatie eura pripravená nie je. Viac výhod ako nevýhod by v prijatí eura videlo iba niečo málo ako polovica ľudí – 51%.

Možno predpokladať, že Poľsko euro prijme, s najväčšou pravdepodobnosťou to však nebude v tomto desaťročí. Proces by mohli urýchliť udalosti, ktoré by Poliakov presvedčili, že euro je veľmi stabilná mena v čase kríz.

Záver

Poľsko vstupovalo do Európskej únie zo záväzkom skôr či neskôr prijať euro. V analyzovanom období Poľsko nesplnilo všetky potrebné kritériá. V Poľsku bola príliš vysoká inflácia a taktiež, Poľsko nebolo súčasťou ERM II. Rovnako, politické názory sú kritické a spoločnosť polarizovaná.

Poľsko nie je pripravené na vstup do eurozóny. Malo malo zamedziť expanzívnu politiku zvyšujúcu infláciu štátny dlh a deficit. Na druhú stranu je možné vidieť čoraz väčšiu integráciu Poľska v rámci eurozóny. najmä v oblasti exportu do týchto krajín. V súčasnosti, by zavedenie eura v Poľsku malo viac negatívnych dopadov. Dopomohla k tomu najmä pandémie COVID-19 a nedávna ruská invázia na Ukrajinu.

Obavy z prijatia eura pramenia zo skutočnosti, že eurozóna nie je optimálnou menovou oblasťou. Vstup do menovej únie, ktorá nie je optimálnou menovou oblasťou, môže mať negatívny vplyv na platobnú bilanciu a konkurencieschopnosť poľského hospodárstva, treba však poznamenať, že zavedenie eura by mohlo priniesť aj výhody vyplývajúce z tzv. používania medzinárodných peňazí: zvýšenie transparentnosti cien, zvýšenie zahraničného obchodu a zvýšenie významu Poľska v globálnej ekonomike a ekonomike EÚ.

Zoznam bibliografických odkazov

- [1] BUBTAEV, V. Aké sú výhody a nevýhody eura? Pozrime sa na príklad Slovenska. [elektronický zdroj]. In: Komentáre a analýzy. 2018. online. [cit. 2022-05-05]. Dostupné na internete: <<https://finweb.hnonline.sk/komentare-a-analyzy/1769722-ake-su-vyhody-a-nevyhody-eura-pozrime-sa-na-priklad-slovenska>>.
- [2] BUKOWSKI, S.I. The Maastricht convergence criteria and economic growth in the EMU. [elektronický zdroj]. online. 20 s.[cit. 2022-05-08]. Dostupné na internete: <https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/72707513/quad24-with-cover-page-v2.pdf?Expires=1651945894&Signature=FFd3MLM3fEP3Q0GUWQiiadC2XnMN658kJZZZjPSDRy~KVelaYifeENh9dTJwXh9Ia2lYU0hMDSZXE1ULrzGxSkY71bSJO6cFlOmiraWoZ3s9riJENZwg2NHvIAplsg1tnHq26oXLI-Dq0J35CYpa1TTTtHE4cMuSHR-DsSF9w6Iz2zuQ3EQ-HHW7jldcxnXe7dij2RdWLSibc94clDdqbGmMhyfUr~bBrGdnrkbiliHNgrxF1eSIhuUfXWf8vNk~Hotm1PCqpW4fbGBcmCLPesbyHlreZd~eDx4HKvhGBuo6vRRjMadOJ0kVIyPmD-cFoQdvr0DTBVFPkVEuuLEKh-gg__&Key-Pair-Id=APKAJLOHF5GGSLRBV4ZA>.
- [3] CARLSON, M. a spol. Should Poland Join the Euro? An Economic and Political Analysis. [elektronický zdroj]. Princeton University. 2016. online. 40 s.[cit. 2022-05-09]. Dostupné na internete: <<https://spia.princeton.edu/sites/default/files/content/Should%20Poland%20Join%20the%20Euro.pdf>>.
- [4] CZERNIAK, A.-SMOLEŇSKA, A. Poland without the euro: A cost benefit analysis. [elektronický zdroj]. Polityka Insight. 2019. online. 56 s.[cit. 2022-05-10]. Dostupné na internete: <https://cadmus.eui.eu/bitstream/handle/1814/65788/Polityka_Insight.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.
- [5] DE GRAUWE, P. Costs and Benefits of a Monetary Union. [elektronický zdroj]. In: Tijdschrift voor Economie en Management.. 1991. online. [cit. 2022-05-04]. Dostupné na internete: <<https://core.ac.uk/download/pdf/6468364.pdf>>.
- [6] DĚDĚK, O. Náklady a výnosy. [elektronický zdroj]. In: Výhody a rizika eura. 2013. online. [cit. 2022-05-05]. Dostupné na internete:

- <<https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/vyhody-a-rizika-eura/naklady-a-rizika>>.
- [7] DĚDĚK, O. Vznik eurozóny. [elektronický zdroj]. In: *Historie eura*. 2013. online. [cit. 2022-04-04]. Dostupné na internete: <<https://www.zavedenieura.cz/cs/euro/historie-eura/vznik-eurozony>>.
 - [8] EURACTIV. Pakt stability a rastu. [elektronický zdroj]. In: *Policy Briefs*. 2004. online. [cit. 2022-04-03]. Dostupné na internete: <<https://euractiv.sk/section/ekonomika-a-euro/linksdossier/pakt-stability-a-rastu/>>.
 - [9] EURÓPSKA CENTRÁLNA BANKA. Hospodárska a menová únia (HMÚ). [elektronický zdroj]. In: *História*. online. [cit. 2022-04-02]. Dostupné na internete: <<https://www.ecb.europa.eu/ecb/history/emu/html/index.sk.html>>.
 - [10] EURÓPSKA CENTRÁLNA BANKA. Konvergenčné kritériá. [elektronický zdroj]. In: *Organizácia*. online. [cit. 2022-04-05]. Dostupné na internete: <<https://www.ecb.europa.eu/ecb/orga/escb/html/convergence-criteria.sk.html>>.
 - [11] EURÓPSKA CENTRÁLNA BANKA. Prehľad prípravných prác EMI. [elektronický zdroj]. In: *Hospodárska a menová únia*. online. [cit. 2022-04-02]. Dostupné na internete: <<https://www.ecb.europa.eu/ecb/history/emu/html/emi.sk.html>>.
 - [12] EURÓPSKA CENTRÁLNA BANKA. Statistical Data Warehouse. Dostupné na internete: <https://sdw.ecb.europa.eu/quickview.do;jsessionid=7BFA22B009B364628AE2701B2B89A616?SERIES_KEY=120.EXR.D.PLN.EUR.SP00.A&resetBtn=+Reset+Settings&start=&end=&trans=N>.
 - [13] EURÓPSKA CENTRÁLNA BANKA. Rámec pre referenčné výmenné kurzy eura. [elektronický zdroj]. online. s. 1-2/7. [cit. 2022-05-08]. Dostupné na internete: <<https://www.ecb.europa.eu/stats/pdf/exchange/Frameworkfortheeuroforeignexchangereferencerates.sk.pdf>>.
 - [14] EURÓPSKA KOMISIA. Convergence Report 2018. [elektronický zdroj]. Brusel. 2018. online. 148 s. [cit. 2022-05-13]. ISBN: 978-92-79-77459-1. Dostupné na internete: <https://ec.europa.eu/info/publications/convergence-report-2020_sk>.

- [15] EURÓPSKA KOMISIA. Convergence Report 2020. [elektronický zdroj]. Brusel. 2020. online. 156 s. [cit. 2022-05-13]. ISBN: 978-92-76-16318-3. Dostupné na internete: <https://ec.europa.eu/info/publications/convergence-report-2020_sk>.
- [16] EURÓPSKA KOMISIA. Časový prehľad opatrení EÚ. [elektronický zdroj]. In: Opatrenia v reakcii na koronavírus. online. [cit. 2022-03-31]. Dostupné na internete: <https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/coronavirus-response/timeline-eu-action_sk>.
- [17] EURÓPSKA KOMISIA. Economic forecast for Poland. [elektronický zdroj]. online. [cit. 2022-05-14].. Dostupné na internete: <https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-performance-and-forecasts/economic-performance-country/poland/economic-forecast-poland_en>.
- [18] EURÓPSKA KOMISIA. Flash Eurobarometer 492 Report: Introduction of the euro in the Member States that have not yet adopted the common currency. [elektronický zdroj]. 2021. online. 58/74 s. [cit. 2022-05-20]. Dostupné na internete: <<https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2284>>.
- [19] EURÓPSKA KOMISIA. Reakcia EÚ na inváziu Ruska na Ukrajinu. [elektronický zdroj]. In: Politiky. 2022. online. [cit. 2022-03-31]. Dostupné na internete: <<https://www.consilium.europa.eu/sk/policies/eu-response-ukraine-invasion/>>.
- [20] EURÓPSKA KOMISIA. REPUBLIC OF POLAND: 2022/2023 NATIONAL REFORM PROGRAMME. [elektronický zdroj]. 2022. online. 112 s. [cit. 2022-05-17]. Dostupné na internete: <https://ec.europa.eu/info/publications/convergence-report-2020_sk>
- [21] EURÓPSKY PARLAMENT. Ireland and Denmark in the EU: Fiftieth anniversary of accession. [elektronický zdroj]. In: BRIEFING European Union History Series. 2022. online. s.1.[cit. 2022-03-21]. Dostupné na internete: <[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/698877/EPRS_BRI\(2022\)698877_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/698877/EPRS_BRI(2022)698877_EN.pdf). >.
- [22] EURÓPSKY PARLAMENT. Maastrichtská a Amsterdamská zmluva. [elektronický zdroj]. In: Informačné listy o Európskej únii: Európsky parlament. online. [cit. 2022-03-26]. Dostupné na internete: <

<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sk/sheet/3/maastrichtska-a-amsterdamska-zmluva> >.

- [23] EURÓPSKY PARLAMENT. Zmluva o zlúčení. [elektronický zdroj]. In: ER a Zmluvy. online. [cit. 2022-03-20]. Dostupné na internete:<<https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/sk/in-the-past/the-parliament-and-the-treaties/merger-treaty> >.
- [24] EURÓPSKA RADA-RADA EURÓPSKEJ ÚNIE. Podmienky pristúpenia k eurozóne: konvergenčné kritériá. [elektronický zdroj]. In: Pristúpenie k eurozóne. online. [cit. 2022-05-08]. Dostupné na internete: <<https://www.consilium.europa.eu/sk/policies/joining-the-euro-area/convergence-criteria/>>.
- [25] EURÓPSKA ÚNIA. Ciele a hodnoty. [elektronický zdroj]. In: Zásady a hodnoty. [cit. 2022-03-31]. Dostupné na internete: <https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/principles-and-values/aims-and-values_sk>.
- [26] EURÓPSKA ÚNIA. História Európskej únie 1945 - 1959. [elektronický zdroj]. In: *História EÚ*. online. [cit. 2022-03-20]. Dostupné na internete: <https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/1945-59_sk>.
- [27] EURÓPSKA ÚNIA. História Európskej únie, roky 1960 – 1969. [elektronický zdroj]. In: História EÚ. online. [cit. 2022-03-20]. Dostupné na internete: <https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/1960-69_sk >.
- [28] EURÓPSKA ÚNIA. História Európskej únie 1980 - 1989. [elektronický zdroj]. In: História EÚ. online. [cit. 2022-03-21]. Dostupné na internete: <https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/1980-89_sk >.
- [29] EURÓPSKA ÚNIA. História Európskej únie, roky 1990 - 1999. [elektronický zdroj]. In: História EÚ. online. [cit. 2022-03-22]. Dostupné na internete: <https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/1990-99_sk>.
- [30] EURÓPSKA ÚNIA. História Európskej únie 2000 - 2009. [elektronický zdroj]. In: História EÚ. online. [cit. 2022-03-30]. Dostupné na internete: <

https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/2000-09_sk>.

- [31] EURÓPSKA ÚNIA. História Európskej únie 2010 - 2019. [elektronický zdroj]. In: História EÚ. online. [cit. 2022-03-31]. Dostupné na internete: <https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/2010-19_sk%3E. >.
- [32] EURÓPSKA ÚNIA. Schengenský priestor a spolupráca [elektronický zdroj]. 2020. online. [cit. 2022-03-23]. Dostupné na internete: <[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/sk/LSU/?uri=celex:42000A0922\(02\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/sk/LSU/?uri=celex:42000A0922(02))>.
- [33] EURÓPSKA ÚNIA. ZHRNUTIE K DOKUMENTU: Zmluva z Nice. [elektronický zdroj]. 2018. online. [cit. 2022-03-30]. Dostupné na internete: <[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/sk/LSU/?uri=celex:42000A0922\(02\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/sk/LSU/?uri=celex:42000A0922(02))>.
- [34] Eurostat
- [35] GADOMSKI, W. The pros and cons of the Eurozone. [elektronický zdroj]. In: Financial Markets. 2019. online. [cit. 2022-05-05]. Dostupné na internete: <<https://www.obserwatorfinansowy.pl/in-english/the-pros-and-cons-of-the-eurozone/>>.
- [36] CHABASIŃSKI, R. Koszyk Dudy miał pokazać, że wejście do strefy euro jest dla Polski nieopłacalne. Dziś pokazuje tylko wzrost cen w naszym kraju. [elektronický zdroj]. 2021. online. [cit. 2022-05-19]. Dostupné na internete: <<https://bezprawnik.pl/koszyk-dudy/>>.
- [37] MASSON, P. R., PATTILLO, C.A. IV What Is a Monetary Union?. [elektronický zdroj]. In: *Monetary Union in West Africa (ECOWAS)*. 2001. online. 52 s. [cit. 2022-05-04]. ISBN: 9781589060142. Dostupné na internete: <<https://www.elibrary.imf.org/view/books/084/04718-9781589060142-en/ch04.xml>>.
- [38] MEDZINÁRODNÝ MENOVÝ FOND. Background Information. [elektronický zdroj]. In: *The Fabric of Reform – An IMF Video*. 2000. online. [cit. 2022-05-06]. Dostupné na internete: <<https://www.imf.org/external/pubs/ft/fabric/backgrnd.htm>>.
- [39] NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA. Hospodárska a menová únia. [elektronický zdroj]. In: *NBS v Eurosysteme*. 2020. online. [cit. 2022-04-04]. Dostupné na

- internete: <<https://www.nbs.sk/sk/o-narodnej-banke/nbs-v-eurosysteme/hospodarska-a-menova-unia>>.
- [40] NARODOWY BANK POLSKI. The Act on Narodowy Bank Polski of 29 August 1997. [elektronický zdroj]. 2020. online. 27.s.[cit. 2022-05-13]. Dostupné na internete: <https://www.nbp.pl/en/aktyprawne/the_act_on_the_nbp.pdf>.
- [41] PERIC, J. Chorvátsko sa z pandémie otriaslo rýchlejšie EÚ a od januára 2023 chce prijať euro. [elektronický zdroj]. In: Blogy. 2022. online. [cit. 2022-04-04]. Dostupné na internete: <<https://dennikn.sk/blog/2751626/chorvatsko-sa-z-pandemie-otriaslo-rychlejsie-vacsina-eu-a-od-januara-2023-chce-prijat-euro/>>.
- [42] POLSATNEWS. "Wprowadzenie Polski do strefy euro to katastrofalny pomysł". [elektronický zdroj]. 2019. online. [cit. 2022-05-19]. Dostupné na internete: <<https://www.polsatnews.pl/wiadomosc/2019-04-14/wprowadzenie-polski-do-strefy-euro-to-katastrofalny-pomysl/>>.
- [43] PUETTER, U. Monetary union. [elektronický zdroj] In: Encyclopedia Britannica.. 2019. online. [cit. 2022-05-04]. Dostupné na internete: <<https://www.britannica.com/topic/monetary-union>>.
- [44] PUHL, J. Poland's Battle Over Embracing the Euro.. [elektronický zdroj]. 2013. online. [cit. 2022-05-19]. Dostupné na internete: <<https://www.spiegel.de/international/europe/parties-in-poland-battle-over-whether-to-introduce-euro-a-881739.html>>.
- [45] RANDALL, R. a spol. I Overview. [elektronický zdroj]. In: The Eastern Caribbean Currency Union. 2000. online. 65 s. [cit. 2022-05-06]. Medzinárodný menový fond. ISBN 9781557758941. Dostupné na internete: <<https://doi.org/10.5089/9781557758941.084>>.
- [46] REUTERS. Poland's Kaczynski says 'no' to the euro as part of election campaign. [elektronický zdroj]. 2019. online. [cit. 2022-05-19]. Dostupné na internete: <<https://www.reuters.com/article/us-poland-euro-idUSKCN1RP09H>>.
- [47] RZECZPOSPOLITA. Mateusz Morawiecki: Polsce nie opłaca się przyjmować euro. . [elektronický zdroj]. 2019. online. [cit. 2022-05-19]. Dostupné na internete: <<https://www.rp.pl/polityka/art9381391-mateusz-morawiecki-polsce-nie-oplaca-sie-przyjmowac-euro>>.
- [48] SLOWIKOWSKA, K. Analysis: Poland leans towards euro entry despite crisis. [elektronický zdroj]. In: Emerging Markets. 2012. online. [cit. 2022-05-09].

- Dostupné na internete: <<https://www.reuters.com/article/us-poland-euro-idUSBRE89N10P20121024>>.
- [49] SUCHÁ, Ž. Európska banková únia v podmienkach finančnej globalizácie. [elektronický zdroj]. In: Současná Evropa. 2013. online. s. 190 [cit. 2022-03-31]. Dostupné na internete: <<https://wep.vse.cz/magno/sev/2013/mn2.php>>.
- [50] SWOBODA, A. Mundell and the Theoretical Foundation for the European Monetary Union. [elektronický zdroj]. In: VIEW & COMMENTARIES. 1999. online. [cit. 2022-05-07]. Dostupné na internete: <<https://www.imf.org/en/News/Articles/2015/09/28/04/54/vc121399>>.
- [51] TUMPEL-GUGERELL, G. The euro – benefits and challenges: Speech by Gertrude Tumpel-Gugerell, Member of the Executive Board of the ECB Conference “Poland and the EURO” Warsaw, 26 November 2007. [elektronický zdroj]. In: Speeches. 2007. online. [cit. 2022-05-05]. Dostupné na internete: <<https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2007/html/sp071126.en.html>>.
- [52] Ú. v. EÚ. LISABONSKÁ ZMLUVA, KTOROU SA MENÍ A DOPĽŇA ZMLUVA O EURÓPSKEJ ÚNII A ZMLUVA O ZALOŽENÍ EURÓPSKEHO SPOLOČENSTVA. 2007. Dostupné na internete: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2007.306.01.0001.01.SLK&toc=OJ%3AC%3A2007%3A306%3ATOC>.
- [53] Ú. v. EÚ. Zmluva o fungovaní Európskej únie (konsolidované znenie). 2012. 344 s. Dostupné na internete: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/sk/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=EN>>.
- [54] VASILKO, T. Nie liberálny, Poliaci chcú hlavne sociálny štát. Päť dôvodov, prečo populistí zasa vyhrali voľby. [elektronický zdroj]. 2019. online. [cit. 2022-05-19]. Dostupné na internete: <<https://dennikn.sk/1616085/nie-liberalny-poliaci-chcu-hlavne-socialny-stat-pat-dovodov-preco-populisti-zasa-vyhrali-volby/?ref=list>>.